College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Besluit

Vergadering van 21 september 2021
Team Duurzame Inrichting Openbare Ruimte

2021_BW_00453	Bomenbeleidsplan, visie op Zutphense Bomen juli 2021 - Besluitvormend

Zaaknummer: 193138
Portefeuillehouder: Annelies de Jonge
Openbaar
Ja
Embargo
Nee

Samenstelling

Aanwezig:
mevrouw Annemieke Vermeulen, Burgemeester; mevrouw Eva Boswinkel, Wethouder; de heer Mathijs ten Broeke, Wethouder; mevrouw Annelies de Jonge, Wethouder ; mevrouw Laura Werger, Wethouder; mevrouw Anja de Rouw, Adjunct-secretaris; de heer Hendri Kasteel, Loco-secretaris

Afwezig:
mevrouw Monique Stouten, Gemeentesecretaris

Besluit

Besluitpunt 1
Het college besluit de raad voor te stellen het " Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen, juli 2021" vast te stellen.

Besluitpunt 2
Het college besluit het Beleid Bomenverordening gemeente Zutphen 2014 in te trekken onder het voorbehoud dat de gemeenteraad het Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen, juli 2021, vaststelt.

Motivering

Aanleiding en context
De gemeente Zutphen heeft haar visie en ambitie op gemeentelijke bomen geactualiseerd in een nieuw bomenbeleidsplan. De gemeente heeft ongeveer 31.000 bomen in eigendom en beheer. Deze bomen zijn van grote waarde voor de herkenbaarheid van straten en de vestingwerken, voor de biodiversiteit, voor klimaatadaptatie en voor een gezond leefklimaat van onze stad en omgeving. De bomen zijn zeer bepalend voor ons groene imago.

Het geldende beleid was vooral gericht op wet- en regelgeving en was direct gekoppeld aan de Bomenverordening waarin de regelgeving over behoud en kap van bomen is verwoord. In dit nieuwe bomenbeleidsplan beschrijven we onze visie en ambitie op ons toekomstig bomenbeleid. Dit is gericht op groei van ons bomenbestand omdat de meerwaarde van bomen onderschreven wordt. Behouden en versterken wat we hebben maar ook vervangen wat onveilig is en de juiste boom op de juiste plek plaatsen. De herziening van de Bomenverordening, die als bijlage was bijgevoegd in het geldende bomenbeleidsplan, vindt dit najaar plaats. Daarop vooruitlopend wordt de huidige bomenverordening opgenomen in de Verordening Fysieke leefomgeving gemeente Zutphen 2021.

Uiteindelijk moet dit plan leiden tot meer groen in de stad. Dit doen we door een gezond en duurzaam bomenbestand te realiseren en duidelijke keuzes te maken bij aanplant, vervanging, conserveren van beeldbepalende bomen maar ook bij ontwikkelingen in onze gemeente. De koppeling met het biodiversiteitsplan en de Visie Vesting van de Toekomst maakt dat we een grote meerwaarde creëren voor de herkenbaarheid van structuren in de stad en verbindingen voor mens en dier.

Beoogd effect

1. Groei van het gemeentelijk bomenbestand tot 1 boom per inwoner in 2050
2. Een gezond en duurzaam bomenbestand waarbij we waardevolle bomen conserveren en beschermen en onveilige bomen vervangen
3. Een klimaatbestendig bomenbestand dat bijdraagt aan een klimaatadaptieve leefomgeving
4. Een ecologisch waardevol bomenbestand
5. Inwoners zijn goed geïnformeerd over kap en herplant. Zij worden gestimuleerd en gefaciliteerd om nieuwe bomen aan te planten
6. Een financieel gezond en duurzaam bomenbeheer uitvoeren in onze gemeente

Argumenten

1. Zie bijgevoegd raadsvoorstel

2.1 Herziening van het bomenbeleid betekent intrekking van het Beleid Bomenverordening gemeente Zutphen 2014

Het huidige Beleid Bomenverordening gemeente Zutphen 2014 wordt ingetrokken en vervangen door het Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen, juli 2021 bij de inwerkingtreding van dit beleidsplan. De huidige Bomenverordening wordt ingetrokken zodra de nieuwe Verordening Fysieke Leefomgeving door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Kanttekeningen

1. De kosten voor onderhoud per boom worden lager als er goede (boven- en ondergrondse) voorzieningen worden getroffen voor bomen

De verwachting is dat de verhoging van de budgetten voor vervanging, een andere soortkeuze en betere ondergrondse voorzieningen een positief effect hebben op de kosten voor boominspecties, snoei en groeiplaatsverbetering; naar verwachting nemen de kosten hiervoor niet evenredig toe met de toename van het aantal gemeentelijke bomen. Dit betreft een lange termijn verwachting en is niet in de berekeningen meegenomen.

Communicatie / vervolgtraject / uitvoering

De gemeente Zutphen neemt het bomenbeleid als integraal beleidsonderdeel op in haar omgevingsvisie (stedelijk en landelijk gebied). De uitgangspunten krijgen waar nodig en mogelijk een concrete doorvertaling in de omgevingsplannen, wat leidt tot een natuurlijke opname van het bomenbeleid in alle ruimtelijke ontwikkelingen binnen de fysieke leefomgeving. Daarnaast wordt een

nadrukkelijke koppeling gezocht met maatregelen die worden ingezet voor klimaatadaptatie en gezondheid.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte krijgt meer sturing door het gericht versterken van de boomstructuren met de daarbij horende maatregelen.

De inzet van verschillende communicatiekanalen zorgt voor draagvlak en het vergroten van de bewustwording van de noodzaak van een duurzaam bomenbestand naar inwoners en de eigen organisatie. Enerzijds door de feitelijke kennis anderzijds door het aanhaken met andere communicatiekanalen die worden ingezet op de thema's klimaatadaptatie en gezondheid. Dit doen we door inwonersbrieven, in gesprek te gaan met bewoners en/of informatiebijeenkomsten te organiseren. Wij werken hierbij nauw samen met de Bomenstichting die ook betrokken is bij de totstandkoming van dit Bomenbeleidsplan (zie bijlage reactienota).

Rapportage / evaluatie
Zie raadsvoorstel.

Financiële consequenties
Zie raadsvoorstel.

Risico's
Zie raadsvoorstel.

Personele consequenties
geen

Programmadoelen
Programma 3. Duurzame leefomgeving Programma 5. Aantrekkelijke stad, met een sterke economie

Toelichting programmadoelen
Dit Bomenbeleidsplan draagt bij aan het behouden en versterken van een groene leefomgeving waarin het prettig is om te wonen en verblijven. Bovendien draagt het bij aan de opgave om van Zutphen een klimaatadaptieve stad te maken.

Bijlagen

1. 20210913 Raadsvoorstel bomenbeleidsplan 2021.pdf
2. Reactienota Bomenstichting op concept Bomenbeleidsplan Zutphen 13092021.pdf
3. Bomenbeleidsplan def 14092021.pdf

ONTWERP
RAADSVOORSTEL

Griffienummer:

Onderwerp	Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen, juli 2021	
Programma	3. Duurzame leefomgeving	--

Forum	technisch blok (hamerstuk)	
Portefeuillehouder	Annelies de Jonge	
Inlichtingen bij	Annemieke Breukelaar	
	0622464792	a.breukelaar@zutphen.nl

Soort bevoegdheid	☐ kaderstellend	☐ controlerend	☐ budgetrecht	☐ overig
Beleidsvrijheid	☐ geen	☐ beperkt	☐ ruim	
Programmabegrotingswijziging	☒ ja		☐ nee	

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor:

Het bijgaande Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen juli 2021, vast te stellen.

Inleiding/aanleiding

De gemeente Zutphen heeft haar visie en ambitie op gemeentelijke bomen geactualiseerd in een nieuw bomenbeleidsplan. De gemeente heeft ongeveer 31.000 bomen in eigendom en beheer. Deze bomen zijn van grote waarde voor de herkenbaarheid van straten en de vestingwerken, voor de biodiversiteit, voor klimaatadaptatie en voor een gezond leefklimaat van onze stad en omgeving. De bomen zijn zeer bepalend bij ons groene imago.

Het geldende beleid was vooral gericht op wet- en regelgeving en was direct gekoppeld aan de Bomenverordening waarin de regelgeving over behoud en kap van bomen is verwoord.
In dit nieuwe bomenbeleidsplan beschrijven we onze visie en ambitie op ons toekomstig bomenbeleid. Dit is gericht op groei van ons bomenbestand omdat de meerwaarde van bomen onderschreven wordt. Behouden en versterken wat we hebben maar ook vervangen wat onveilig is en de juiste boom op de juiste plek plaatsen.
De herziening van de Bomenverordening, die als bijlage was bijgevoegd in het vigerende bomenbeleidsplan, vindt dit najaar plaats. Daarop vooruitlopend wordt de huidige bomenverordening opgenomen in de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Zutphen 2021.
Uiteindelijk moet dit plan leiden tot meer groen in de stad. Dit doen we door een gezond en duurzaam bomenbestand te realiseren en duidelijke keuzes te maken bij aanplant, vervanging, conserveren van beeldbepalende bomen maar ook bij ontwikkelingen in onze gemeente. De koppeling met het biodiversiteitsplan en de Visie Vesting van de Toekomst maakt dat we een grote meerwaarde creëren voor de herkenbaarheid van structuren in de stad en verbindingen voor mens en dier.

Beoogd effect

1. Groei van het gemeentelijk bomenbestand tot 1 boom per inwoner in 2050.
2. Een gezond en duurzaam bomenbestand waarbij we waardevolle bomen conserveren en beschermen en onveilige bomen vervangen.
3. Een klimaatbestendig bomenbestand die bijdraagt aan een klimaatadaptieve leefomgeving.
4. Een ecologisch waardevol bomenbestand.
5. Inwoners zijn goed geïnformeerd over kap en herplant, worden gestimuleerd en gefaciliteerd om nieuwe bomen aan te planten.
6. Een financieel gezond duurzaam bomenbeheer uitvoeren in onze gemeente.

Argumenten

1.1. Bomen hebben een grote meerwaarde voor het leefklimaat en de leefbaarheid in de stad
Bomen in de stad dragen sterk bij aan verkoeling van de openbare ruimte door schaduw op bestrating en gebouwen. Door schaduw daalt de gevoelstemperatuur en wordt een hitte-eiland voorkomen. Daarnaast dragen ze bij aan de verbetering van de luchtkwaliteit. Ze geven zuurstof af aan de lucht, nemen Ozon op, leggen CO2 vast en vangen veel fijnstof uit de lucht. Bomen zorgen voor een grote afvoercapaciteit bij hoosbuien; het bladerdek houdt water vast en ze bufferen water. Bomen bieden onderdak en een schuilplaats voor veel diersoorten. Ook nodigt groen en bomen uit om naar buiten te gaan en groen biedt kansen op ontmoeting en beweging. Bomen en groen dragen bij aan een gezonde leefstijl en de beeldkwaliteit in de straat of buurt. Met het vaststellen van dit Bomenbeleidsplan wordt een belangrijke stap gezet in de richting van het behalen van onze klimaatdoelstellingen over vergroening, verkoeling en voorkoming van wateroverlast.

1.2 In het bomenbeleidsplan staan heldere beleidsafspraken over kap, herplant, vervanging en conserveren.
We behouden en versterken onze bomen en boomstructuren waar mogelijk maar wel binnen heldere kaders van veiligheid en financiën. Daar waar verval optreedt kiezen we voor vervanging van bomen. We conserveren waardevolle bomen waar mogelijk. Bij aanplant is het uitgangspunt: de juiste boom op de juiste plek. We investeren in boven- en ondergrondse maatregelen om groeiproblemen in de toekomst te voorkomen.

1.3 We bieden technische en juridische bescherming van bestaande bomen
Onze bomen beschermen we in de Verordening Fysieke Leefomgeving (waar de Bomenverordening onderdeel van gaat uitmaken), via onze bestemmingsplannen (wordt omgevingsplan) en via de Wet Natuurbescherming. Daarnaast bieden we technische bescherming door het voorschrijven van een Boomeffectanalyse bij ingrijpende werkzaamheden rond bestaande bomen en we hanteren duidelijke richtlijnen voor het werken rondom bomen. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt een integrale belangenafweging gemaakt om waardevolle bomen te sparen.

1.4 Duurzaam bomenbeleid wordt geborgd in de Omgevingsvisie Stedelijk en Landelijk gebied
Met het uitwerken van het bomenbeleid ontstaat een helder kader voor het landelijk en stedelijk gebied. In aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt voor het stedelijk en landelijk gebied een omgevingsvisie voorbereid. De beleidslijn en kansen die in het Bomenbeleidsplan staan, geven de mogelijkheid om op lokaal niveau het beleid rond bomen te duiden.

1.5 Beheer en onderhoud van onze bomen is gericht op duurzame instandhouding van een gezond bomenbestand waarbij enige mate van overlast moet worden geduld.
We voldoen aan de zorgplicht voor onze bomen. Hiervoor zijn wettelijke regels opgesteld. We besteden veel aandacht aan het beheer en onderhoud van onze bomen omdat deze belangrijk zijn voor onze gemeente. Daarnaast beschrijven we duidelijke uitgangspunten over overlast en hinder. We verwachten van onze inwoners dat zij een bepaalde mate van ongemak van elkaar en onze bomen dulden. Het gaat dan om overlast en hinder door schaduw, blad, bloei, vruchten, stuifmeel, overhangende takken, ziekten en plagen en boomwortels.

1.6 De gevolgen van klimaatverandering hebben effect op de conditie en kwaliteit van ons bomenbestand.
De langdurige perioden van droogte en piekbuien die soms gepaard gaan met zomerstormen, hebben effect op de conditie en kwaliteit van ons bomenbestand. Bij vervanging van bomen kiezen we voor soorten die bestand zijn tegen deze veranderingen.

1.7 Bomen helpen ons om de openbare ruimte klimaatadaptief te maken
We planten bomen tegen hitte en droogte. Bomen helpen ons namelijk bij waterinfiltratie (doorlatendheid van de grond) en waterberging (bomen houden water vast in de kroon en wortels). Waar kansen zich voordoen in onze stad, planten we extra bomen aan. Daarbij worden natuurlijke momenten van vervanging aangegrepen om deze vergroening te realiseren binnen bestaande budgetten.

1.8 De bomen en boomstructuren zijn van grote betekenis voor onze flora en fauna
We sluiten aan bij de uitgangspunten van de Groenatlas en het Biodiversiteitsplan. De doorgaande boomstructuren vormen ecologische verbindingen tussen onze wijken, de stad en het buitengebied. We kiezen ervoor om een grote variatie aan soorten aan te planten, de zogenaamde soortendiversiteit. We kiezen ook voor soorten die een meerwaarde bieden als voedsel-, nest- of schuilgelegenheid voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.

1.9 Onze inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om meer bomen aan te planten
Door een heldere communicatiestrategie te kiezen, zorgen we dat onze inwoners op de hoogte zijn van de meerwaarde van bomen en de concrete plannen voor kap, herplant en vervanging van bomen. We

stimuleren inwoners om meer bomen aan te planten en te onderhouden door goede voorlichting over vergroening en verkoeling. We faciliteren waar mogelijk door het delen van kennis en het verbinden van initiatieven op het gebied van vergroening. We stimuleren inwoners om meer bomen aan te planten en te onderhouden door goede voorlichting over vergroening en verkoeling. Daarbij werken we samen met Bomenstichting Zutphen. Zij zijn betrokken bij de totstandkoming van dit plan; de reactienota is als bijlage bijgevoegd. Ook wordt de Bomenstichting nauw betrokken bij de uitvoering van projecten.

1.10 Met het vaststellen van het Bomenbeleidsplan stemt de Raad in met de financiële gevolgen ter realisatie en uitvoering van het plan welke zijn opgenomen in de programmabegroting.
Op onderdelen is de voorgestelde uitwerking van het plan niet realiseerbaar binnen het huidige beschikbare budget. In hoofdstuk 7 van het Bomenbeleidsplan staat beschreven wat de realisatie en uitvoering van het plan betekent. Hieruit volgt dat er aanvullend budget nodig is.

Kanttekeningen

1.1. Herziening van het bomenbeleid betekent intrekking van het Beleid Bomenverordening gemeente Zutphen 2014
Het huidige Beleid Bomenverordening gemeente Zutphen 2014 wordt ingetrokken en vervangen door het Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen, juli 2021 bij de inwerkingtreding van dit beleidsplan. De huidige Bomenverordening wordt ingetrokken zodra de nieuwe Verordening Fysieke Leefomgeving door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

1.2 De kosten voor onderhoud per boom worden lager als er goede (boven- en ondergrondse) voorzieningen worden getroffen voor bomen
De verwachting is dat de verhoging van de budgetten voor vervanging, een andere soortkeuze en betere ondergrondse voorzieningen een positief effect hebben op de kosten voor boominspecties, snoei en groeiplaatsverbetering; naar verwachting nemen de kosten hiervoor niet evenredig toe met de toename van het aantal gemeentelijke bomen. Dit betreft een lange termijn verwachting en is niet in de berekeningen meegenomen.

Risico's

1.1 Maatschappelijke weerstand tegen kap vertraagt de ambitie om beoogde groei van ons bomenbestand te realiseren.
Bij de vervanging van bomen kunnen bezwaren leiden tot vertraging van de daadwerkelijke uitvoering van kap en herplant. Herplant kan zelden vooruitlopend op kap worden uitgevoerd omdat ruimte, ondergrondse voorzieningen en groeiplaatsverbetering ruimte vragen. Dit kan vertraging van de ambitie tot gevolg hebben.

1.2 Extra budget voor uitvoering van het Bomenbeleidsplan moet zeker worden gesteld via de programmabegroting 2022-2025
Besluitvorming over de programmabegroting 2022-2025 waarin het extra budget is opgenomen, moet nog plaatsvinden. Dit kan mogelijke gevolgen hebben voor de uiteindelijke uitvoering en te realiseren ambities uit het Bomenbeleidsplan.

Communicatie/Vervolgtraject/Uitvoering

De gemeente Zutphen neemt het bomenbeleid op als integraal beleidsonderdeel op in haar omgevingsvisie (stedelijk en landelijk gebied). De uitgangspunten krijgen waar nodig en mogelijk een concrete doorvertaling in de omgevingsplannen, wat leidt tot een natuurlijke opname van het bomenbeleid in alle ruimtelijke

ontwikkelingen binnen de fysieke leefomgeving. Daarnaast wordt een nadrukkelijke koppeling gezocht met maatregelen die worden ingezet voor klimaatadaptatie en gezondheid.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte krijgt meer sturing door het gericht versterken van de boomstructuren met de daarbij horende maatregelen.

De inzet van verschillende communicatiekanalen zorgt voor draagvlak en het vergroten van de bewustwording van de noodzaak van een duurzaam bomenbestand naar inwoners en de eigen organisatie. Enerzijds door de feitelijke kennis, anderzijds door het aanhaken bij andere communicatiekanalen die worden ingezet op de thema's klimaatadaptatie en gezondheid. Dit doen we met inwonersbrieven, door in gesprek te gaan met bewoners en informatiebijeenkomsten te organiseren.

Rapportage/evaluatie

Na 5 jaar volgt een tussenevaluatie met aandacht voor kosten, planning en de stand van zaken voor uitvoering van de maatregelen en de werking en resultaten van de inzet volgens de uitgangspunten uit het Bomenbeleidsplan. Na 10 jaar wordt het Bomenbeleidsplan herzien.

Financiën

De huidige budgetten voor boomonderhoud en vervanging zijn ontoereikend om de doelstellingen en ambitie voor een duurzaam bomenbeheer en vervanging te behalen. Structureel komen we € 66.300 tekort op deze budgetten.
Daarnaast hebben we de ambitie om ons bomenbestand te laten groeien. Dit heeft niet alleen extra kosten voor aanplant maar ook extra kosten voor onderhoud tot gevolg. Dit betekent dat er jaarlijks € 32.200 extra nodig is voor aanplant en onderhoud van dit groeiend bomenbestand. De benodigde middelen worden meegenomen bij het opstellen van de programmabegroting 2022-2025.

Structurele verhoging bomenbudgetten	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Structureel vervangingsbudget na extra aanplant bomen	0	€ 98.500	€ 130.700	€ 162.900
Structurele verhoging onderhouds-en vervangingsbudget	€ 66.300	0	0	0
Kosten extra aanplant en snoei voor groei bomenbestand	€ 32.200	€ 32.200	€ 32.200	€ 32.200
TOTAAL extra middelen	€ 98.500	€ 130.700	€ 162.900	€ 195.100

Bijlagen

1. Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen, juli 2021
2. Reactienota Bomenstichting op concept Bomenbeleidsplan Zutphen 25052021

Stukken die ter inzage liggen

ONTWERP

BESLUIT

Griffienummer:

De raad van de gemeente Zutphen,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van met nummer ;

gelet op artikel 110, eerste lid, aanhef en onder a, van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

het bijgaande Bomenbeleidsplan, Visie op Zutphense bomen juli 2021, vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van
de raad van de gemeente Zutphen,
gehouden op:

De voorzitter, de griffier,

Reactienota Bomenstichting Zutphen op Concept Bomenbeleidsplan d.d. 16-04-2021 gemeente Zutphen.

Hoofdstuk	alinea	Opmerkingen en vragen BSZ	Antwoorden/reactie gemeente Zutphen
		Beleid voor komende 20 jaar of langer. Evaluatie naar 5 jaar, herziening na 10 jaar.	Dit wordt in het raadsvoorstel of in beleidsplan verwerkt
0 Samenvatting	0	"Klimaatadaptatie een prominente rol" is een hoge ambitie maar is niet erg duidelijk aangegeven. Zie ook hieronder 7.2-B.	Zie 7.2. B
0 Samenvatting	1	Voor levensduur 'verwachte' toevoegen, dit maakt het duidelijker. Zie ook 4.1.	Tekstuele wijziging: *verwachte* levensduur
0 Samenvatting	3	Ligt het systeem van groeiplaatsverbetering en ondergrondse inrichting vast in Athor?	Ja. We zijn bezig met een herziening van de ATHOR dus deze wordt nog ge-update. De ATHOR is een integraal werkdocument, vastgesteld door het college van B&W. Het is een integraal document en geeft inzicht in de gemeentelijke werkwijze voor externe partijen die werken aan (projecten in of grenzend aan) de openbare ruimte in de gemeente Zutphen, zoals, stedebouwkundigen, projectontwikkelaars en adviesbureaus en aannemers. Het is niet vindbaar op onze website maar wordt verstrekt bij projecten.
0 Samenvatting	3	Hoe worden de bedragen voor het Bomenfonds berekend?	Zie 5.1.1: ' De hoogte van deze bijdrage wordt bepaald op basis van de werkelijke kosten van de te herplanten boom of bomen op andere locaties in onze gemeente. Team Beheer en Onderhoud levert hiervoor een kostenoverzicht aan en voert de herplant uit.'
0 Samenvatting	4	Is dit voor ons een aanvaardbare maatstaf, of hangt dit af van de soort boom en moet je na dit 'beginsel' nader differentiëren?	Zie verderop in beleidsplan
0 Samenvatting	7/8	Zijn sfeerbomen en beeldbepalende bomen synoniem?	Ja
1 Inleiding	1.1	"Conditie van onze bomen" is die nu goed of verminderd? Zie tegenstelling met Samenvatting Ambitie B.	Tekstuele wijziging: dit is terug te zien in de conditie van *een deel van* onze bomen

1 Inleiding	1.3	Worden de overlastpunten (bladval, schaduw, vruchten en lichtbeperking) in de kapverordening verwerkt?	Zie hoofdstuk 5
1 Inleiding	1.2 en 1.3	Worden verhardingen actief verwijderd of alleen bij een herinrichting?	Vooralsnog alleen in bestaande herinrichtingen en reconstructies (zogenaamde meekoppelkansen).
2 Belang van bomen	2.1	Derde alinea: worden die wijken actief aangepakt of alleen bij renovaties?	Vooralsnog alleen in bestaande herinrichtingen en reconstructies (zogenaamde meekoppelkansen)
2 Belang van bomen	2.4	Wat is definitie 'inheems' t.o.v. 'exoten' , en in hoeverre is wat hier staat geldig m.b.t. bv bomen die nu al meer in bv Zuid Frankrijk voorkomen??	Inheems: van nature in het gebied voorkomt, dat wil zeggen spontaan en zonder menselijke invloed. Exoot: een organisme dat zich heeft gevestigd in een land waar het oorspronkelijk niet vandaan komt, vaak (onbedoeld) door menselijk handelen. Voor planten wordt de grens tussen exoot en inheemse soort gelegd bij het jaar 1825: alle soorten die daarvóór aanwezig waren, gelden als inheems.
		BSZ heeft de voorkeur voor inheemse soorten die afkomstig zijn van de genenbank Bronnen, waar oorspronkelijk autochtone bomen en struiken verzameld worden	Gemeente onderzoekt wat dit betekent voor de inkoop van plantmateriaal en neemt dit mee in haar overwegingen.
3 Bomen in onze gemeente	3.1.1	Met straatboom wordt bedoeld, bomen in de verharding?	Ja. Tekst wordt vervangen (met een nadere toelichting)
3 Bomen in onze gemeente	3.2	Het aantal bomen bij particulieren kan op luchtfoto's o.i.d. globaal geteld worden.	Het ophalen van deze informatie is zeer tijdrovend en voegt niets toe aan dit Bomenbeleidsplan. Dit gaan we vooralsnog niet doen.
4 Zutphense ambitie en visie	4.1-A	Waar worden de 10% extra bomen geplant buiten de herstructureringsprojecten en stadsuitbreiding? De reguliere herplantplicht verloopt al moeilijk.	We zoeken naar ruimte zowel in de projecten als bij vervanging van bomen. Door verruiming van de beleidsregels over herplant is dit ook mogelijk.
4 Zutphense ambitie en visie	4.1-A	De rekensom voor een vermeerdering van 47609 (bewoners) – 30556 (bomen) 17053 tot 2050 klopt niet. Het gaat om 17053 bomen in 29 jaar! (van 2021 tot 2050). Dat is 588 bomen per jaar. Komende 10 jaar dus 5880 bomen! Overigens is 10 % 3056 bomen.	Berekening wordt vereenvoudigd.

4 Zutphense ambitie en visie	4.1-A	Reactie ander bestuurslid: nu 31k komende 10 jr. 10%, dus in 2031 34k (ong. 310/jr.) , dus in de 19 jr. er na nog ong. 14k/19 = ruim 700 bomen per jaar. Inderdaad flinke ambitie!	Berekening is vereenvoudigd en gecontroleerd
4 Zutphense ambitie en visie	4.1-D	Biodiversiteitsplan, wat staat daar in?	Deze is in voorbereiding. De verwachting is dat het Biodiversiteitsplan dit najaar aan het college en de raad wordt voorgelegd ter besluitvorming.
4 Zutphense ambitie en visie	4.1-B	Het gaat niet over de levensduur van 5 jaar, maar over de resterende laatste 5 jaar van de boom (staat ook bij hoofdstuk 4 Zutphense ambitie en visie). Zie ook 4.3.2.	Tekst wordt aangepast
4 Zutphense ambitie en visie	4.1-E	Stimuleren en faciliteren inwoners is daar budget voor?	Zie hoofdstuk 7: 7.2e
4 Zutphense ambitie en visie	4.2	Inschatten van aantallen particuliere bomen is m.b.v. de BomenMonitor simpel te doen. Kan ook met een goede, recente luchtfoto zoals de nieuwste op Topotijdreis of Google Earth.	Zie bovenstaande opmerking bij 3.2
4 Zutphense ambitie en visie	4.2.1	“Zowel boven als ondergronds”. Is daar voldoende budget voor bv. bunker- en/of krattensystemen?	Ja, boombunkers en/of krattensystemen worden alleen toegepast bij specifieke projecten in hoogstedelijk gebied. Budget voor deze voorzieningen wordt in het project meegenomen.
4 Zutphense ambitie en visie	4.2.2	Houdt dit in dat er ook bomen uit zuidelijke streken worden geplant of is het de bedoeling dat deze soorten juist verdwijnen.	Binnen de bebouwde kom kunnen ook exoten aangeplant worden waaronder ook bomen zuidelijke streken.
4 Zutphense ambitie en visie	4.3.1	“Conserveren doen we: . juridisch via … “ Volgens mij moet ‘juridisch’ worden vervangen door ‘beleidsmatig’ ‘Interne Bomenwerkgroep’: ook de betrokkenheid bij noodkap vermelden.	Tekst gehandhaafd Zie 4.3.1
4. Zutphense ambitie en visie	4.3.2	‘(BVC gecertificeerde’) boomdeskundige: toevoegen: ‘onafhankelijke’	Tekstuele wijziging
4 Zutphense ambitie en visie	4.5.2	In 4.5.2 en 4.5.3 staat een tegenstelling. Wel inheemse soorten en ook bomen die tegen hitte en droogte bestand zijn.	Ook inheemse soorten kunnen tegen hitte en droogte bestand zijn.
4 Zutphense ambitie en visie	4.5.2	Worden exoten actief verwijderd of alleen als ze vanwege ouderdom of slechte conditie geveld moeten worden?	Nee, alleen op een natuurlijk moment onder de voorwaarden uit hoofdstuk 4.
4 Zutphense ambitie en visie	4.5.3	Faciliteren initiatieven uit de samenleving, scholen en natuureducatie. Ook Boomfeestdag?	Ja, is budget voor.

4 Zutphense ambitie en visie	4.5.3	Ontharden doe je met water. In tuinen verwijder je verhardingen.	Tekstuele wijziging: ontharden vervangen door *verharding wordt verwijderd*
5 Bescherming en compensatie	5.1.1.	Vindt met de compensatie niet te veel verschuiving plaats van particuliere bomen naar de openbare ruimte?	Vooruitlopend op de herziening van de kapverordening is deze alinea in het Bomenbeleidsplan opgenomen. Particulieren zijn in de huidige kapverordening vrijwel nooit kapvergunningplichtig en dus wordt hier nu geen gebruik van gemaakt.
5. Bescherming en compensatie	5.1.1	Dus geen herplantplicht als er geen vergunning nodig is? Is wel wenselijk.	Dit wordt bij de herziening van de kapverordening betrokken
5. Bescherming en compensatie	5.1.1	Geen volledige weergave van het overeengekomen beleid 'noodkap'. Ingekorte versie kan wel maar s.v.p. wel de vermelding benoemen van het vereiste van een (onafhankelijke) BVC-beoordeling nu dit essentieel is.	Dit is overgenomen
5. Bescherming en compensatie	5.1.2	De laatste zin 'loopt' taalkundig niet.	Tekstueel aangepast
5 Bescherming bomen	5.1.3.	Onder de Wet natuurbescherming wordt alleen het areaal beschermd en in stand gehouden. Het betreft nog steeds een kapmelding en geen actieve bescherming van bomen.	Klopt, staat ook zo beschreven in 5.1.3
6 Beheer en onderhoud	6.1	… betitteld … moet zijn … betiteld … 'Hiermee kunnen aansprakelijkheidsstellingen worden weerlegd, …' Zoals het er nu staat, lijkt het erop dat dit punt voorop staat en niet de boom zelf en het onderhoud van die boom. Beter om dat eerst te benoemen en daarna het aansprakelijkheidsargument.	Tekstueel aangepast Waarde van onze bomen is in dit beleidsdocument ruimschoots beschreven. Deze alinea gaat juist over de wettelijke regels rond zorgplicht.
6. Beheer en onderhoud	6.2	"In de bomenverordening is een belangenafweging beschreven …" Ik denk dat het raadzaam is om die belangenafweging te beschrijven.	We kiezen er bewust voor om onze visie en ambitie in dit beleidsdocument te beschrijven en de regels in een verordening vast te leggen. Deze verwijzing volstaat daarmee.
6 Beheer en onderhoud	6.2.1	"Voor het aanplanten … te worden …" 'te' moet hier weg. (onderaan) ".. is er een gegronde reden om de boom te kappen." Ik stel voor om hier i.p.v. 'is', 'kan' te schrijven.	Tekstueel aangepast Tekstueel aangepast

		Hele dag geen zon voor zonnepanelen is geen argument. Ik ken daarentegen al zeker 1 geval waar dat om die reden wel gebeurd is. Rare tegenstelling ook, want de gemeente heeft zonnepanelen als doel, dus waarom wel weg bij tuin en als het niet zo is bij zonnepanelen?	Er wordt onderscheid gemaakt tussen de aanwezigheid of wens tot plaatsen van zonnepanelen nabij bestaande bomen en aanplant van nieuwe bomen nabij aanwezige zonnepanelen. Lichttoetreding in de tuin blijft een belangenafweging tussen leefbaarheid/welbevinden versus meerwaarde boom
6 Beheer en onderhoud	6.2.1	Is de hele dag de zon weg door een boom, dan is dat een gegronde reden om de boom te kappen. Dus dan is de boom eindelijk groot en dan moet hij weg.	Zie 6.2.1
6 Beheer en onderhoud	6.2.3	Alleen bomen waaraan mannelijke bloemen komen produceren stuifmeel.	Tekstuele wijziging: ‘alle’ vervangen door ‘veel’
6 Beheer en onderhoud	6.2.4	Ik vind dat deze omschrijving eerlijk gezegd niet voldoende duidelijk. Begrijp wel wat ermee wordt bedoeld, maar ook een niet ingevoerde burger moet het kunnen begrijpen.	Tekstueel aangepast
6 Beheer en onderhoud	6.2.5	Het budget is leidend. Als dat altijd zo is wordt het lastig werken!	Tekstuele wijziging: budget is *mede* leidend
6 Beheer en onderhoud	6.2.6	Wordt de gemeentelijke boom gekapt als deze niet te voorkomen schade bij de particulier veroorzaakt?	Als alle andere opties niet afdoende zijn wordt inderdaad de gemeentelijke boom gekapt (zie 6.2.6)
6 Beheer en onderhoud	6.2.6	Boomwortels verwijderen door de perceeleigenaar zou in overleg moeten met een deskundige i.v.m. de stabiliteit.	klopt
6 Beheer en onderhoud	6.2.6	Komen die worteldrukregels in de kapverordening?	Nee, we gaan dit niet dubbel vastleggen
6 Beheer en onderhoud	6.2.6	Misschien is het verstandig om hier toe te voegen dat het hier steeds gaat om ‘gemeentelijke bomen’	Tekst is aangepast
7 Algemene opmerking		Kosten bomen in de verharding apart begroten, de kostenposten zijn niet realistisch.	Alle kosten zijn apart doorgerekend op basis van ervaringscijfers
7 Financiën	7.2-A	‘Verwachte / resterende’ levensduur minder dan 10 jaar (zie 4.1-B daar staat 5 jaar).	Tekstuele wijziging: een *verwachte* levensduur
7 Financiën	7.2-A	Rekenwijze is moeilijk te volgen.	Is vereenvoudigd
7 Financiën	7.2-A	Begroting klopt ook niet. Ze rekenen bij toename met kosten aanplant bomen, en 6,67 onderhoud. Maar kosten door meer VTA, inboeten en groeiplaatsverbetering wordt bij uitbreiding niet meer aangepast.	Begroting is nog extra gecheckt met team Financiën. Verwachting is wel dat de verhoging van de budgetten voor vervanging, een andere soortkeuze en betere ondergrondse voorzieningen een positief effect hebben op de kosten voor VTA, snoei en

			groeiplaatsverbetering ; naar verwachting zullen de kosten hiervoor niet evenredig toenemen met de toename van het aantal gemeentelijke bomen.
		omlooptijd is erg laag! Kan het resultaat leiden tot een verhoging van de omlooptijd.	Omlooptijd is gebaseerd op landelijk toegepaste normen en eigen ervaring. Met dit Bomenbeleidsplan willen we de omlooptijd verhogen door andere keuzes te maken bij aanplant.
7 Financiën	7.2-B	Klimaatadaptief. Waarom dan in het buitengebied alleen inheemse bomen?	Ook daar wordt gekeken naar de juiste boom op de juiste plek. Alleen wordt gezocht naar passende soorten bij de betreffende landschapstypen.
		kwaliteitsverbetering komt niet terug in de financiële paragraaf Wat levert dit plan op?	Er wordt een alinea toegevoegd met een kosten-batenanalyse waarbij de opbrengst voor ecosysteemdiensten wordt toegevoegd.
	7.2 c/d	7.2c en d samenvoegen met 7.2b in tabel 7.3	Is tekstueel aangepast
8. Communicatie	8	Wel erg veel jargon in deze gehele paragraaf en dus juist geen goed voorbeeld van waar het hier om te doen is. Wat is bijvoorbeeld een 'participatieplan'? Misschien nog eens nalopen op leesbaarheid. "- we informeren inwoners en belanghebbenden actief over bomenbeleid." Volgens mij wordt dit nergens uitgewerkt, dus rijst de vraag 'hoe dan?' Misschien goed om voorbeelden te noemen.	Is vereenvoudigd
8 Communicatie	8.2	Engelse woorden als 'stakeholders' svp vervangen door Nederlandse versies, hier bijv. 'belanghebbenden'. Dat bevordert de leesbaarheid voor niet-insiders.	Is vereenvoudigd
8 Communicatie	8.2	Is de Bomenstichting alleen bij wijkontsluitingswegen een belangrijke gesprekspartner?	Nee, bij alle boomvervanging.
8 Communicatie	8.3	Voor insiders is de beschrijving wellicht wel glashelder, maar een willekeurige, geïnteresseerde burger verzandt al snel in dit jargon.	Is vereenvoudigd

Bomenbeleidsplan

Visie op Zutphense bomen

juli 2021

Zutphen

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Zutphen

Postbus 41

7200 AA Zutphen

's Gravenhof 2

www.zutphen.nl

team DIOR

Auteur(s): A. Breukelaar

Foto voorkant: Jolanda van Velzen

Versie: def september 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting **5**

1. Inleiding **8**

1.1 Aanleiding 8

1.2 Doelstelling, wat willen we bereiken? 8

1.3 Hoe gaan we dit doen? 8

1.4 Reikwijdte en status, positionering van dit plan 9

2. Belang van bomen **10**

2.1 Structuur en historie 10

2.2 Klimaat 10

2.3 Waterhuishouding 11

2.4 Ecologie en biodiversiteit 11

2.5 Leefbaarheid en gezondheid 11

2.6 Economie 12

3. Bomen in onze gemeente **13**

3.1 Gemeentelijke bomen 13

3.1.1 Analyse Zutphens bomenbestand 13

3.1.2 Technische bepalingen voor inrichting en beheer 15

3.2 Particuliere bomen 15

4. Zutphense ambitie en visie **16**

4.1 Ambitie 16

4.2 Behouden en versterken 17

4.2.1 Boomstructuren 17

4.2.2 Solitaire bomen binnen de bebouwde kom 19

4.3 Conserveren en vervanging 19

4.3.1 Conserveer monumentale en beeldbepalende bomen 19

4.3.2 Vervang waar verval optreedt 20

4.3.3 Bomen op hotspots 21

4.4 Kwaliteit gaat voor op kwantiteit 21

4.4.1 Juiste boom op de juiste plek 21

4.4.2 Investeren in de boven- en ondergrond 22

4.5 Klimaat en biodiversiteit 22

4.5.1 Vergroten soortendiversiteit 22

4.5.2 Inheemse soorten in het buitengebied 22

4.5.3 Bomen als wapen tegen wateroverlast, droogte en hittestress 22

5. Bescherming en compensatie **23**
5.1 Juridische bescherming 23
5.1.1 Verordening Fysieke Leefomgeving, Bomen en Houtopstanden 23
5.1.2 Bestemmingsplannen (omgevingsplan) 25
5.1.3 Wet Natuurbescherming (wordt onderdeel Omgevingswet) 25
5.2 Stadsuitbreiding en ontwikkelingen (herstructurering) 26
5.3 Technische bescherming bij werkzaamheden en evenementen 26

6. Beheer en onderhoud **27**
6.1 Inspectie en registratie 27
6.2 Overlast en hinder 27
6.2.1 Schaduw 27
6.2.2 Bladafval, bloei en vruchten 28
6.2.3 Stuifmeel 28
6.2.4 Overhangende takken 28
6.2.5 Ziekten en plagen 29
6.2.6 Boomwortels en opdruk 29

7. Financiën **31**
7.1 Onderhoud 31
7.2 Ambitie 31
7.3 Totale incidentele en structurele kosten 34
7.4 Baten van het nieuwe bomenbeleid 35

8. Communicatie **36**
8.1 Communicatie en participatie bij totstandkoming van dit plan 36
8.2 Communicatie bij uitvoering van bomenbeleidsplan 36
8.3 Omgevingscommunicatie bij kapvergunningen 36
8.4 Communicatie bij (individuele) wensen van kap 37
8.5 Participatie bij uitvoering bomenbeleidsplan 37
8.6 Belanghebbenden als gesprekspartners 37

9. Bronnen **39**

BIJLAGE 1 **40**
Toelichting participatiematrix 40

Samenvatting

Het bomenbeleidsplan dient als kader voor het bomenbeleid voor de komende 20 jaar: hoe kunnen we een duurzaam bomenbestand behouden en versterken waarbij klimaatadaptatie een prominente rol gaat spelen? Daarnaast moet het bestaande bomenbestand duurzaam en efficiënt beheerd worden en er moet ruimte zijn voor nieuwe ontwikkelingen. Uiteindelijk moet dit plan leiden tot meer groen in de stad! Om dit doel te bereiken stellen we hoge ambities en hebben we een heldere visie!

Ambitie

De ambitie voor de Zutphense bomen ligt hoog, gezien het belang van bomen bij de problemen die op ons afkomen over klimaatadaptatie, gezondheid en leefbaarheid in de stad en directe omgeving. Beperkingen bij het ambitieniveau zijn de beschikbare financiële middelen, capaciteit en beperkte (openbare) ruimte die gedeeld moet worden met alle functies die hierin thuishoren.

A. Groei van het bomenbestand: in de komende 10 jaar willen we een groei van ons bomenbestand realiseren van 10%; In 2050 willen we voor elke inwoner een boom: het bomenbestand moet gelijk zijn aan ons inwoneraantal!

B. De kwaliteit van het bomenbestand is goed; bomen worden vervangen bij een verwachte levensduur van 5 jaar of korter, óf na ernstige beschadiging.

C. Klimaatbestendig bomenbestand; elke boom die wordt aangeplant is een soort die bestand is tegen de klimaatveranderingen.

D. Ecologische meerwaarde bij elke boom die wordt aangeplant; daarbij wordt gekeken naar de doelen die gesteld zijn in het Biodiversiteitsplan.

E. We stimuleren en faciliteren onze inwoners om meer bomen aan te planten.

Visie

I. Behouden en versterken;

a. behoud en versterk boomstructuren als ordening en oriëntatie in de openbare ruimte, wegenstructuur en cultuurhistorische lijnen
b. behoud en versterk de sfeerbomen in de straat of wijk voor gezondheid, biodiversiteit, verkoeling en esthetische waarde

II. Conserveren en vervangen;

a. conserveer beeldbepalende bomen, binnen kaders m.b.t. veiligheid en financiën
b. vervangen waar verval optreedt als gevolg van verkeerde soortkeuze in het verleden, ziekten en plagen, of gewijzigd ruimtegebruik
c. bomen op hotspots

III. Vergroenen; kwaliteit gaat voor op kwantiteit,

a. de juiste boom op de juiste plek
b. investeren in nieuwe aanplant, zowel boven-als ondergronds

IV. Klimaat en biodiversiteit;

a. vergroot diversiteit van boomsoorten ter voorkoming van ziekten en plagen
b. inheemse soorten in het buitengebied
c. bomen als wapen tegen wateroverlast en hittestress

Bescherming en compensatie

Onze bomen beschermen we in de Verordening Fysieke Leefomgeving (waar de Bomenverordening onderdeel van gaat uitmaken), via onze bestemmingsplannen (wordt omgevingsplan) en via de Wet Natuurbescherming. Onderdeel van de Bomenverordening is de lijst Monumentale bomen, waarop zowel gemeentelijke als particuliere bomen geregistreerd staan.

Herplantplicht is een voorwaarde bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het kappen van een boom. Als om redenen deze plicht niet voldaan kan worden, dient een bedrag gestort te worden in ons gemeentelijk Bomenfonds. Met het geld uit dit fonds kunnen we op andere locaties in onze gemeente bomen herplanten.

Noodkap is een acute maatregel die alleen ingezet kan worden als de veiligheid van inwoners en bezoekers in het geding is. Deze procedure is aan strikte regels gebonden en wordt alleen bij hoge uitzondering toegepast, uiteraard met een herplantplicht.

Daarnaast bieden we technische bescherming door het voorschrijven van een Boomeffectanalyse bij ingrijpende werkzaamheden rond bestaande bomen en met onze richtlijnen voor het werken rondom bomen in ATHOR (Algemeen Technisch Handboek Openbare Ruimte).

Beheer en onderhoud

We voldoen aan de zorgplicht voor onze bomen. Hiervoor zijn wettelijke regels opgesteld. We besteden veel aandacht aan het beheer en onderhoud van onze bomen omdat deze belangrijk zijn voor onze gemeente.

We hebben dan ook duidelijke uitgangspunten over overlast en hinder. We verwachten van onze inwoners dat zij een bepaalde mate van ongemak van elkaar en onze bomen dulden. Het gaat dan om overlast en hinder door schaduw, blad, bloei, vruchten, stuifmeel, overhangende takken, ziekten en plagen en boomwortels.

Communicatie

We communiceren over ons bomenbeleid en de keuzes die we maken over onze bomen, zowel over kap als over aanplant. We stellen de plannen op samen met omwonenden, participatie is ons uitgangspunt.
We gebruiken onze gebruikelijke communicatiemiddelen zoals onze website, social media en eventueel de lokale media om inwoners te informeren over projecten en onze bomen.
Bomen zijn emotie en dat betekent dat we daar zorgvuldig mee omgaan!

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Zutphen is trots op haar zeer gevarieerde en bijzondere bomenbestand!

Naast ruim 31.000 gemeentelijke bomen, beschikken we ook over een enorm particulier bomenbestand; de meest bijzondere (gemeentelijke en particuliere) bomen staan vermeld in een lijst van monumentale bomen. Bomen zijn enorm belangrijk voor het welbevinden van onze inwoners, voor de natuur in de stad en ons groene imago. Daarnaast helpen bomen bij het tegengaan van negatieve gevolgen van de klimaatverandering en dus om een klimaat adaptieve stad te worden.

De gemeente Zutphen heeft de laatste jaren te maken met extreme weersomstandigheden zoals stormen, droogte, hitte en wateroverlast, net als de rest van Nederland (en daarbuiten). De gevolgen van deze weersomstandigheden zijn terug te zien in de conditie van onze bomen. De storm van januari 2018, in combinatie met natte omstandigheden, heeft ervoor gezorgd dat veel bomen zijn omgewaaid of instabiel zijn geworden. De zomerstormen van afgelopen jaren hebben een flinke schade aangericht, met name in een strook langs de IJssel. Droogte heeft veel bomen aangetast. Vooral beuken hebben zichtbaar last van de dalende grondwaterstanden. De opwarming van ons klimaat heeft mede tot gevolg dat ziekten en plagen langzaam vanuit Midden-Europa noordwaarts oprukken, zoals bijvoorbeeld de eikenprocessierups.

1.2 Doelstelling, wat willen we bereiken?

Dit plan geeft een heldere visie op duurzaam en klimaatbestendig bomenbeleid, waarin duidelijke keuzes worden gemaakt voor zowel ons huidige bomenbestand als voor nieuwe ontwikkelingen en beheer en onderhoud.
Uiteindelijk moet dit plan leiden tot meer groen in de stad! We willen de hoeveelheid (onnodige) verharding waar mogelijk beperken en meer ruimte bieden aan groen en bomen. Daarbij zijn de kwaliteit van het toekomstige bomenbestand en klimaatbestendigheid de belangrijkste drijfveren. Uitgangspunt hierbij is: de juiste boom op de juiste plek, voor zowel bestaande als nieuwe bomen. Dit betekent ook een goede bescherming van waardevolle bomen.

1.3 Hoe gaan we dit doen?

We geven meer ruimte aan groen in onze stad door niet-noodzakelijke verharding te verwijderen (bijvoorbeeld te brede of onnodige trottoirs) en inwoners te stimuleren om hun tuinen te vergroenen (en verharding verwijderen); dit is al in het beleidsdoel voor afkoppelen van regenwater meegenomen. Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor de aanplant van nieuwe bomen.

Onze gemeentelijke bomen worden duurzaam onderhouden en goed beschermd bij evenementen en werkzaamheden. Bij planontwikkeling krijgen de bomen meer gewicht door de bomen die op de gemeentelijke lijst van monumentale bomen staan, te beschermen via de bestemmingsplannen (Omgevingsplan).

Bij nieuwe ontwikkelingen, herinrichting of reconstructie wordt vooraf een Boomeffectanalyse opgesteld, zodat een zorgvuldige en integrale afweging gemaakt kan worden in hoeverre bomen te behouden of te verplanten zijn. Als dit niet haalbaar blijkt, zijn de compensatieregels helder verwoord in dit bomenbeleidsplan.

In de Bomenverordening (Verordening Fysieke Leefomgeving) worden zowel gemeentelijke als particuliere bomen beschermd door heldere regelgeving over kap op te stellen. Uitgangspunt hierbij is ‘nee, tenzij…..’.

Wel maken we heldere keuzes als bomen hun laatste levensfase bereikt hebben; we vervangen bomen en structuren die in verval zijn om een toekomstbestendig bomenbestand te realiseren.

Bomen zijn belangrijk om negatieve klimaatgevolgen te beperken. Daarom worden redenen voor kap als vallend blad, schaduw, vruchten of lichtbeperking op zonnepanelen niet gehonoreerd.

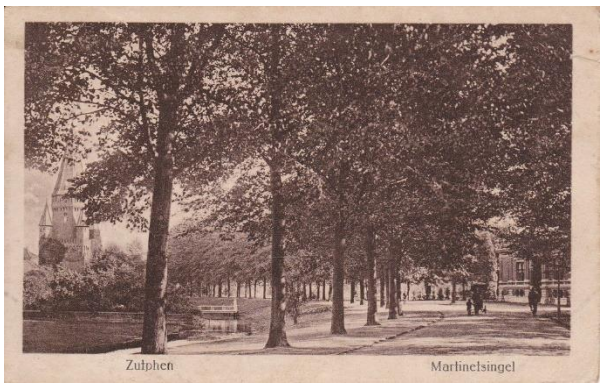
1.4 Reikwijdte en status, positionering van dit plan

Dit bomenbeleidsplan staat niet op zichzelf. Het is een uitwerking van de visie op het groen in onze gemeente, die is vastgelegd in de Groene atlas. Dit plan beschermt, samen met de Groene Atlas en het Biodiversiteitsplan, de groenstructuur in onze gemeente en biedt handvatten voor verdere ontwikkeling hiervan. Het bevat het afwegingskader voor ontwikkelingen waarbij een conflict ontstaat met bestaande bomen; hoe wegen we het belang van de bomen af tegen andere belangen zoals mobiliteit en wonen.

Dit bomenbeleidsplan maakt, net als het Biodiversiteitsplan, onderdeel uit van de Zutphense omgevingsvisie die op dit moment wordt opgesteld.

Naast het Bomenbeleidsplan wordt ook de huidige Bomenverordening herzien. Deze gaat onderdeel uitmaken van de Verordening Fysieke Leefomgeving.

De Bomenverordening bevat een helder afwegingskader voor behoud en kap van houtopstanden. Ook wordt hier de procedure van de omgevingsvergunning kap verduidelijkt. Deze verordening maakt dus geen onderdeel uit van dit Bomenbeleidsplan.

Martinetsingel, beeld van de vesting door de jaren heen

2. Belang van bomen

2.1 Structuur en historie

De gemeente Zutphen bestaat uit een historische stadskern waarin weinig ruimte is voor bomen. Alleen binnen de hofjes, die als groene oases binnen de stadsmurenstructuur liggen, zijn een aantal prachtige exemplaren aanwezig; deels in particulier bezit. De nog aanwezige vestingwerken en grachtenstructuur, gesitueerd rond de stadsmuren, worden deels geflankeerd door een rijk bomenbestand. De beleidsvisie Vesting van de Toekomst (2021) geeft handvatten om ook de historische structuur beter zichtbaar te maken, onder andere met bomenrijen.
De belangrijkste toegangswegen en waterlopen worden begeleid door een robuuste bomenstructuur die als wegbegeleiding en oriëntatie dient.

De woonwijken, die merendeels pas na de Tweede Wereldoorlog zijn ontstaan, zijn voorzien van een rijk bomenbestand waarbij niet altijd rekening is gehouden met maatvoering en de ondergrondse ruimte. Dit resulteert helaas in ruimte-conflicten, ziektes of zelfs boomsterfte. Daarbij komt dat ziektes als essentaksterfte, kastanjebloedingsziekte en plagen zoals de eikenprocessierups ons voor de nodige uitdagingen stellen. Het veranderende klimaat versnelt de noodzaak voor een herziening van de beleidsuitgangspunten voor ons bomenbestand.

2.2 Klimaat

Bomen spelen een belangrijke rol bij het verbeteren van het klimaat en het milieu; het tegengaan van hittestress, wateroverlast en het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Bomen in de stad dragen sterk bij aan **verkoeling** van de openbare ruimte. Vooral de schaduwwerking op zowel de bestrating als op gebouwen zorgt voor een temperatuurdaling tot 4,8˚C. De gevoelstemperatuur gaat echter veel verder naar beneden (tot 16˚C). Uit sommige onderzoeken blijkt zelfs dat verharde oppervlakten tot 25° koeler zijn in de schaduw van bomen. Er is dus een groot verschil tussen het gemeten effect en de gevoelstemperatuur. Schaduw van de bomen beperkt niet alleen het directe zonlicht maar ook de stralingswarmte van bestrating of gebouwen (het zogenaamde hitte-eilandeffect). Dit verbetert de warmtebeleving van voetgangers; bomen verhogen dus het thermisch comfort. Daarnaast heeft de verdamping van vocht uit het bladerdek ook een (beperkt) verkoelend effect.

Bomen dragen daarnaast ook bij aan verbetering van de **luchtkwaliteit**. Ze geven zuurstof af aan de lucht, nemen Ozon op en slaan vooral extra CO2 op als ze groeien. De CO2 wordt vastgelegd in de toenemende biomassa van de boom. Zodra ze volgroeid zijn, slaan bomen geen extra CO2 meer op. Ze zetten nog wel CO2 uit de lucht om in onder andere zuurstof. Daarnaast vangen ze met hun bladerdek fijnstof uit de lucht. Loofbomen filteren vooral Ozon en stikstofoxiden en naaldbomen vooral fijnstof en vluchtige organische stoffen. Vooral bomen met harig blad of een dikke waslaag zijn het meest effectief. Voor gasvormige vervuiling zijn grote bladeren effectief. Afwisseling met naaldbomen of groenblijvende bomen zorgen voor een jaarronde filtercapaciteit.

2.3 Waterhuishouding

Bomen zorgen voor een grote afvoercapaciteit bij hoosbuien. De eerste 2-4mm wordt vastgehouden in het bladerdek en komt vertraagd naar de bodem. Een volwassen boom houdt tussen de 200- 400liter vast in de kroon. Ook kunnen bomen helpen bij het bufferen van regenwater, door het tijdelijk opslaan van water. Bomen nemen water op uit de bodem en kunnen daarmee de lokale opslagcapaciteit voor water vergroten, juist ook in onze wadi's; ze werken als sponzen doordat ze water opnemen en langzaam weer vrijgeven. Ook nemen wortels schadelijke stoffen (PAK's) op. Daarnaast kan de wortelgroei van bomen de infiltratiecapaciteit van een verdichte bodem sterk vergroten (zorgen voor een losse bodemstructuur) en verbruiken de bomen zelf ook water voor de verdamping en fotosynthese. Bomen spelen daarmee een belangrijke rol bij het voorkomen van wateroverlast.

2.4 Ecologie en biodiversiteit

Bomen bieden onderdak en een schuilplaats voor veel diersoorten, van zoogdieren tot vogels en insecten. Een boom biedt in zijn diversiteit in grootte, vorm en structuur een grote verscheidenheid aan voedsel- en nestgelegenheid. Door hun lange levensduur zijn ze een constante factor als voedselbron. Daarbij is zowel een gevarieerde aanplant als spreiding van de boomsoorten een belangrijk uitgangspunt. Sommige boomsoorten zijn een goede voedselbron voor bijen en vlinders (dracht- en waardplanten), anderen bieden weer noten of vruchten voor kleine zoogdieren en vogels.

Op inheemse boomsoorten komen gemiddeld veel meer soorten insecten voor dan op exoten. Inheems wil zeggen dat de boom van nature in het gebied voorkomt, dat wil zeggen spontaan en zonder menselijke invloed. Een exoot is een boom die zich heeft gevestigd in een land waar het oorspronkelijk niet vandaan komt, vaak (onbedoeld) door menselijk handelen. Voor planten wordt de grens tussen exoot en inheemse soort gelegd bij het jaar 1825: alle soorten die daarvóór aanwezig waren, gelden als inheems.

Ook de hoogte van de boom speelt een belangrijke rol bij de waarde voor ecologie. Bomenrijen vormen ecologische verbindingen. Een grote spreiding in bloeitijd is ook van grote meerwaarde waarbij uitheemse soorten veel variëteit bieden. Bomen in de stad bieden grote meerwaarde voor natuureducatie.

2.5 Leefbaarheid en gezondheid

Uit diverse onderzoeken blijkt dat uitzicht op groen een positief effect heeft op het welbevinden van mensen. Groen nodigt mensen uit om buiten te zijn, te bewegen en het vermindert stress en verbetert het concentratievermogen. Voor kinderen biedt groen een uitdaging om te spelen en draagt dus bij aan een gezonde leefstijl. Daarbij komt dat groen als geluidsbuffer werkt voor langsrazend verkeer. Het verkoelende effect is in de zomer belangrijk voor onze gezondheid. Daarnaast verlagen bomen onze blootstelling aan ultraviolette straling. Ze verkleinen daarmee dus het risico op huidkanker. Bomen en parken bieden kans op ontmoeting en beweging en daarmee volop mogelijkheden tot verbetering van sociale contacten en ons sociaal welbevinden.

2.6 Economie

De esthetische waarde van groen vergroot de waarde van woningen en bedrijven; dit is zowel gunstig voor onze inwoners, het vestigingsklimaat voor bedrijven, toeristische aantrekkingskracht als voor de Onroerend Zaak Belasting. Groen of parken in de buurt van kantoren of bedrijven nodigen werknemers uit om in de pauze een ommetje te maken. Bedrijven zijn aantrekkelijk als zij in het groen staan; de economische waarde van het bedrijft wordt hiermee vergroot.
Als we voor toeristen een langere verblijftijd in onze stad realiseren, heeft dit een gunstig effect voor de winkeliers en horeca in de binnenstad. Dit kunnen we realiseren door het aantrekkelijk maken van parken en pleinen rond de binnenstad en de groene hofjes vindbaar maken.

3. Bomen in onze gemeente

Even wat Zutphense feiten en cijfers op een rij……

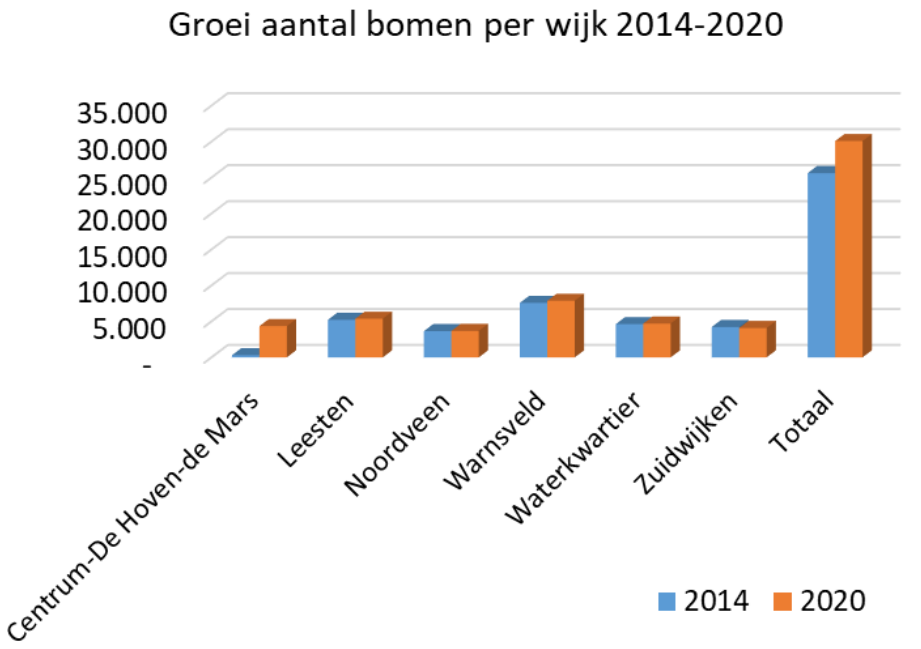
3.1 Gemeentelijke bomen

In de gemeente Zutphen staan ruim 31.000 bomen. Deze bomen variëren sterk in leeftijd en soort.

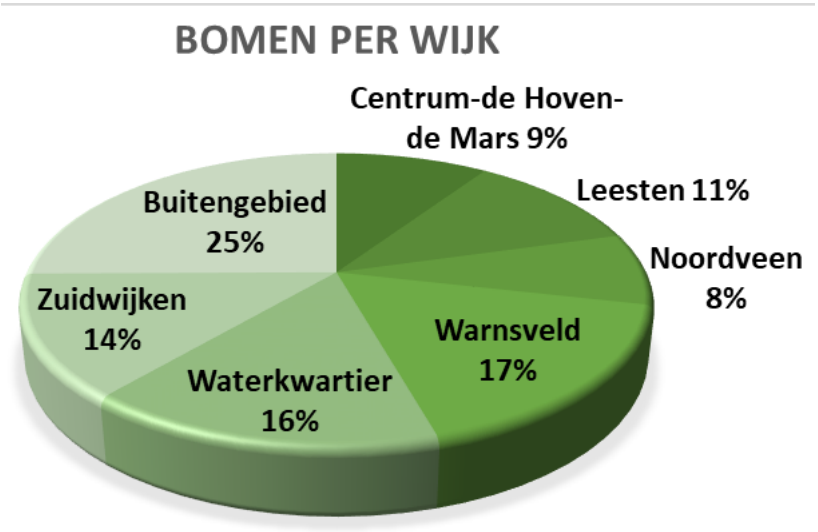
Van deze bomen staan ca 22.500 bomen binnen de bebouwde kom en ca 7.500 in het buitengebied. Zutphen heeft geen bos in eigendom, enkel een aantal kleine houtopstanden aan de randen van de bebouwde kom. Gezien de minimale maat van deze houtopstanden, wordt hier verder in dit beleidsstuk geen specifieke aandacht aan besteed.

3.1.1 Analyse Zutphens bomenbestand

Sinds 2014 heeft een groei van 17% van ons gemeentelijk bomenbestand plaatsgevonden. Deze groei is te verklaren door de aanleg van woonwijk De Mars/Noorderhaven waar een groot aantal bomen zijn aangeplant.

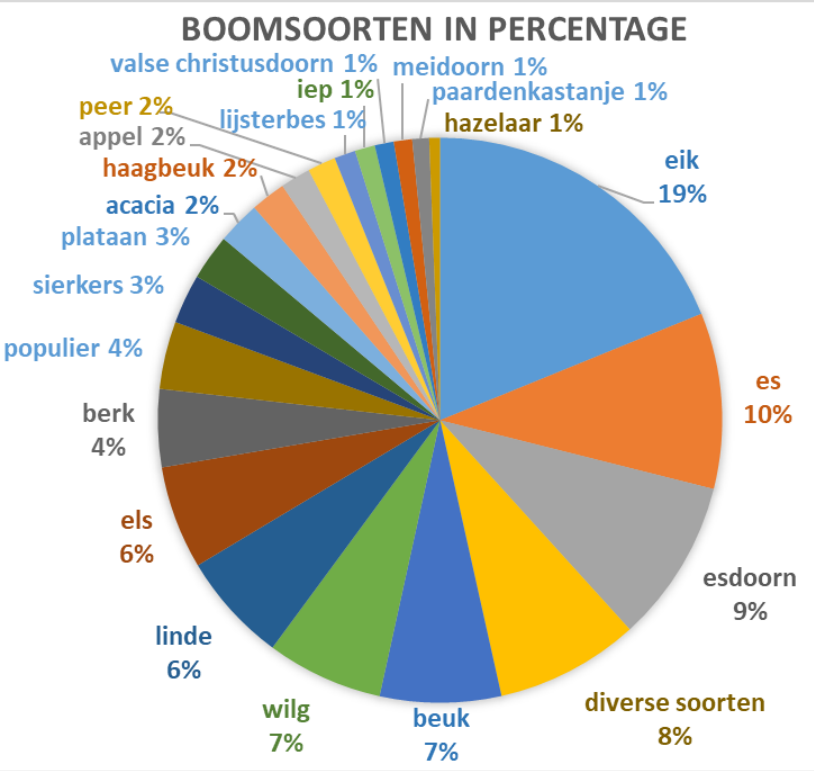
De verdeling van de bomen over de wijken is verschillend. Deze verschillen bepalen de beleving van ‘een groene stadswijk’. In Warnsveld staan veel bomen langs wegen en nabij de woningen waardoor Warnsveld wordt beleefd als een groen dorp. In het Waterkwartier staan de bomen voornamelijk aan de randen.
Het Emerpark wordt daarbij als onderdeel van het Waterkwartier gerekend.

Van al onze gemeentelijke bomen staat:

- 41% in beplanting;
- 15% in gazon;
- 5% in verharding;
- 39% in bermen (inclusief de bomen in het buitengebied)

Het Zutphense bomenbestand is zeer divers qua soorten. Kwetsbaarheid voor ziekten en plagen is daarmee beperkt; een specifieke ziekte die past bij één soort, zoals de essentaksterfte is een beperkte bedreiging voor het totale aantal.

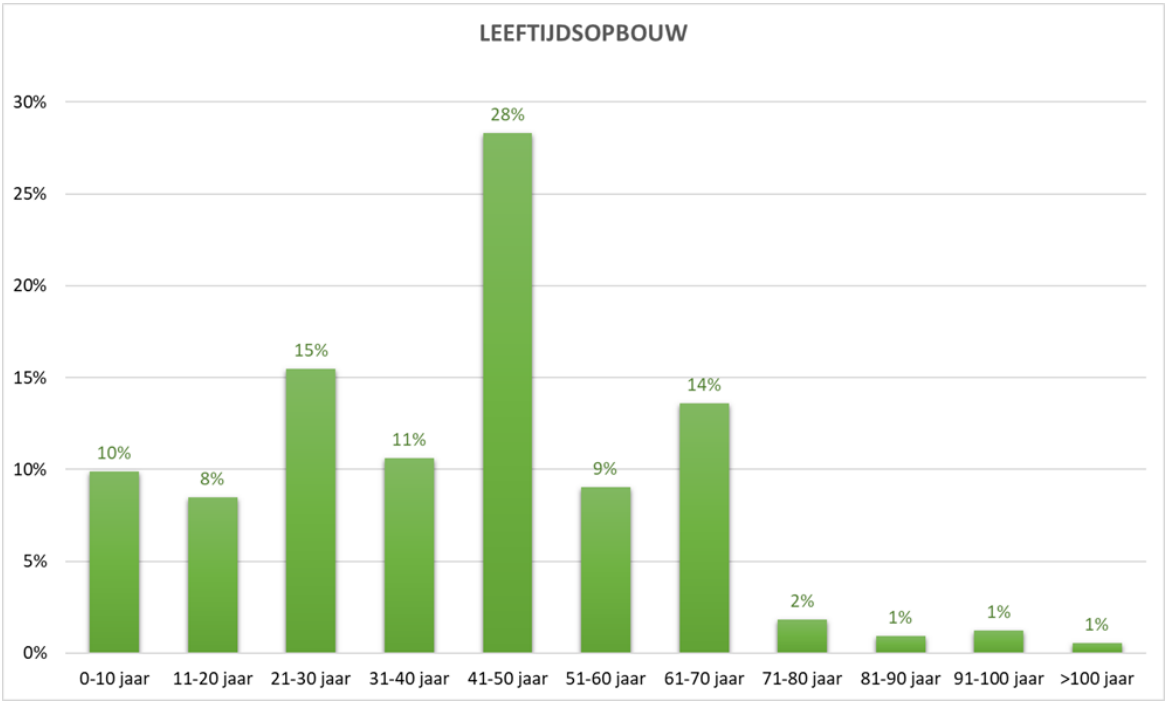

Esthetisch en ecologisch gezien is een grote soorten-diversiteit een grote meerwaarde.

Elke soort komt in veel varieteiten voor; dit wil zeggen dat bijvoorbeeld niet alleen de zomereik in onze gemeente voorkomt, maar ook de moeraseik, Amerikaanse eik en wintereik etc. Dit geldt voor elke soort die in de diagram genoemd wordt. Een gevolg hiervan is dat deze diagram niet inzichtelijk maakt hoeveel bomen inheems zijn.

Ook kunnen er geen conclusie worden verbonden aan de vraag of soorten klimaatbestendig zijn. Klimaatbestendigheid kan namelijk per soort en variëteit verschillen.

De leeftijdsopbouw is zeer divers. Er is een uitschieter van bomen tussen de 41-50 jaar; dit zijn de forse woningbouwuitbreidingen in de jaren ’70: Zuidwijken, Waterkwartier, Noordveen en Warnsveld.

Per soort verschilt de levensduur van een boom. Duurzame soorten als de eik, beuk en linde kunnen als solitaire bomen onder ideale omstandigheden met gemak enkele honderden jaren oud worden. Als straatboom (boom in de bestrating of zeer smal plantsoenvak) hebben zij een beduidend kortere levensduur.

Zowel soort als standplaats zijn zeer bepalend voor de levensduur van een boom.
We streven naar een gelijkmatige verdeling in ouderdom van bomen. Dit betekent namelijk dat niet een grote groep bomen tegelijk aan het eind van zijn levensduur komt maar zorgt voor meer spreiding.

Gemiddeld wordt voor een straatboom een levensduur van 30 jaar aangehouden. Vrijstaande bomen in beplanting of gras hebben een aanzienlijk langere levensverwachting. Beperkende factoren zijn hierbij: verharding, verdichting van de ondergrond onder de verharding en daarmee de beperkte doorwortelbare ruimte, herinrichting, vervanging van riool, kabels en leidingen, veelvuldige snoei, beschadiging van de stam etc.

Vrijgroeiende bomen in het Emerpark

3.1.2 Technische bepalingen voor inrichting en beheer

Het handboek Athor (Algemeen Technisch Handboek Openbare Ruimte Zutphen) deel 2 geeft richtlijnen voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. In hoofdstuk 4 van dit beleidsplan komen de specifieke eisen voor groen en bomen aan de orde. Voor alle technische bepalingen rond de aanplant, groeiplaats, kwaliteitseisen en werken nabij bomen wordt verwezen naar Athor.

3.2 Particuliere bomen

Een groot deel van de bomen die in Zutphen staan zijn particulier eigendom. Dit betreft bomen in tuinen, op bouwlocaties, bedrijfsterreinen, erven, in natuurgebieden en landgoederen. Hoeveel dit er zijn, welke soorten en conditie van deze bomen hebben we niet in beeld. Alleen de particuliere bomen, die zijn opgenomen in de gemeentelijke lijst Monumentale bomen in de gemeente Zutphen, zijn wel in beeld. Zij worden meegenomen in de periodieke boominspectie van de gemeente, als extra dienst om eigenaren te stimuleren hun boom op deze lijst te zetten en te onderhouden.

Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 5.

4. Zutphense ambitie en visie

4.1 Ambitie

De ambitie voor de Zutphense bomen ligt hoog, mede door het belang van bomen bij de problemen die op ons afkomen. Denk hierbij aan klimaatadaptatie, gezondheid en leefbaarheid in de stad en directe omgeving.

A. Groei van het gemeentelijk bomenbestand. In de komende 10 jaar willen we een groei van ons bomenbestand realiseren van 10% in de openbare ruimte; In 2050 willen we voor elke inwoner een boom. Het bomenbestand moet gelijk zijn aan ons inwoneraantal.

B. De kwaliteit van het bomenbestand is goed. Bomen worden vervangen bij een verwachte levensduur van minder dan 5 jaar of na ernstige beschadiging.

C. Klimaatbestendig bomenbestand; elke boom die wordt aangeplant is een klimaatbestendige soort.

D. Ecologische meerwaarde bij elke boom die wordt aangeplant; daarbij wordt gekeken naar de doelen die gesteld zijn in het Biodiversiteitsplan van de gemeente Zutphen.

E. We stimuleren en faciliteren onze inwoners om meer bomen aan te planten.

Beperkingen om het ambitieniveau te behalen zijn de beschikbare financiële middelen, capaciteit en beperkte (openbare) ruimte die gedeeld moet worden met alle functies die hierin thuishoren.

Om deze ambities te bereiken, is een visie opgesteld. Deze Zutphense visie op bomen is gebaseerd op 4 pijlers:

- Behouden en versterken;
- Conserveren en vervangen;
- Kwaliteit gaat voor op kwantiteit;
- Klimaat en biodiversiteit.

In de volgende paragrafen worden de 4 pijlers van de visie verder uitgelegd.

4.2 Behouden en versterken

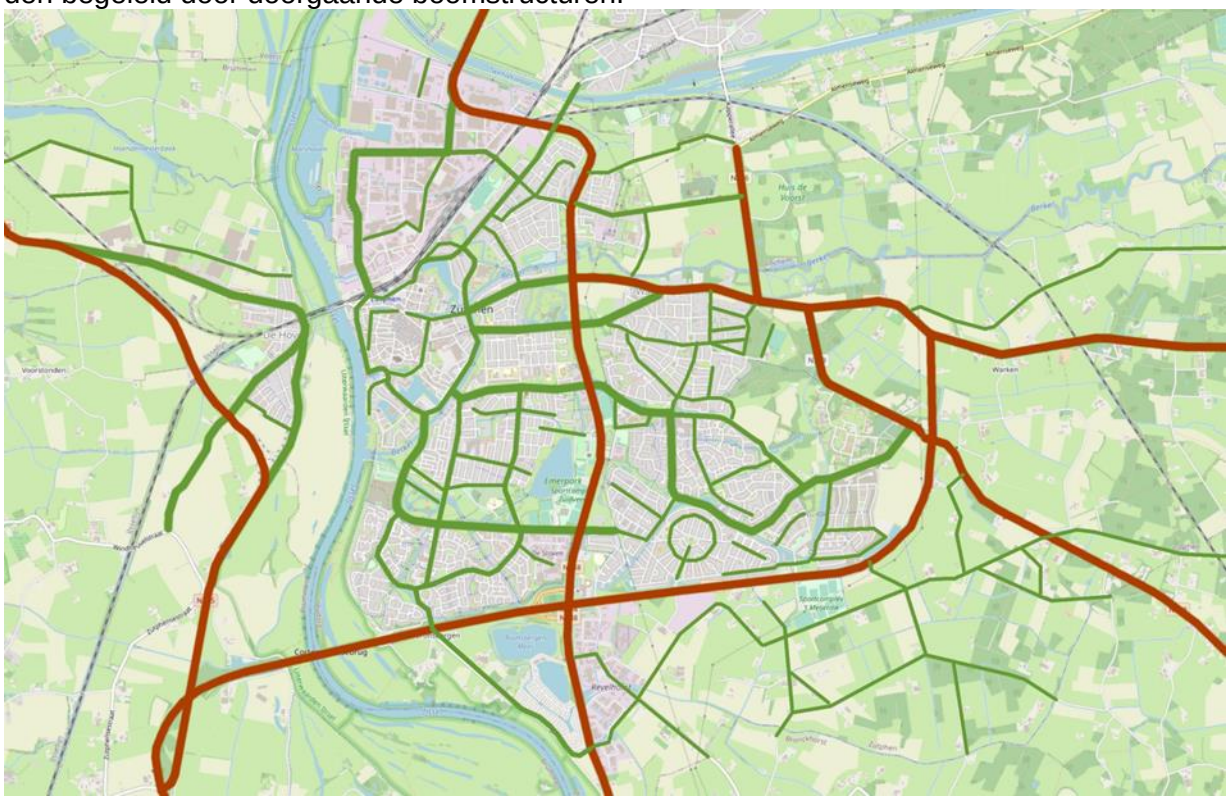
Bomen langs onze wegen en bomen die de cultuurhistorische vesting markeren vormen samen de belangrijke boomstructuur in onze gemeente. Daarnaast bezitten we als gemeente ook een heel aantal bomen die beeldbepalend zijn zonder onderdeel uit te maken van een structuur. Zij staan alleen, de zogenaamde solitaire bomen. Deze structuren en solitairen samen vormen het geraamte van onze groenstructuur. Het bomenbeleid is erop gericht om deze bomen zo lang mogelijk te behouden binnen de randvoorwaarden van veiligheid en financiën, die in paragraaf 4.3 worden beschreven in dit plan.

Naast de weg- en vestingbegeleidende boomstructuren zijn onze bomen en het openbaar groen de groene vingers van de gemeente. Zij zijn de verbindingen tussen onderlinge groenstructuren, parken en het buitengebied voor kleine zoogdieren, vogels en insecten. Behouden en versterken betekent ook dat we geen openbaar groen verkopen als er een boom in staat. Zo behouden we robuuste groenstructuren in onze gemeente.

4.2.1 Boomstructuren

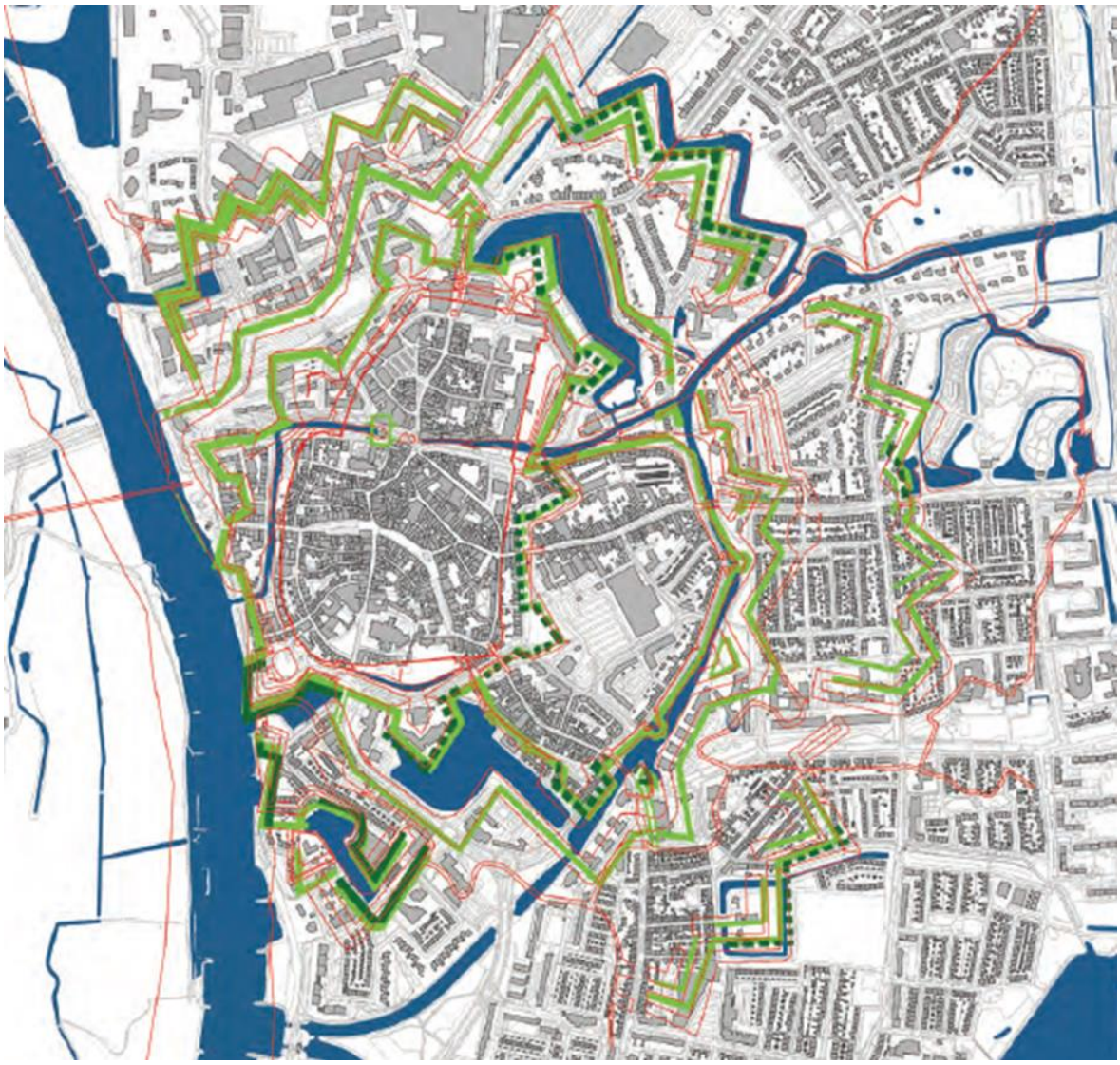
Bomenlanen en rijen zijn belangrijke structuurdragers in Zutphen. Zij bepalen voor een groot deel de ordening van de openbare ruimte. Bomen worden gebruikt voor het zichtbaar en herkenbaar maken van de

- Wegenstructuren. Langs de hoofdstructuren zoals deze in de Wegencategorisering van de gemeente Zutphen (vastgesteld 2008, herziening 2022) staan benoemd worden doorgaande bomenrijen aangeplant ter oriëntatie. Vooral de wijk- en buurtontsluitingswegen worden begeleid door doorgaande boomstructuren.

Bestaande en te versterken boomstructuren

- Cultuurhistorische elementen. In de visie Vesting van de Toekomst wordt beschreven hoe de vestingwerken op een eigentijdse manier zichtbaar, bruikbaar en beleefbaar gemaakt kunnen worden De vestingwerken kunnen worden gebruikt om de vergroening en klimaatadaptatie te realiseren in de openbare ruimte. Bomen spelen hierbij een belangrijke rol; met bomen kunnen historische lijnen van de vestingwerken worden geaccentueerd.

Bron: Vesting van de Toekomst: vestingwerken geprojecteerd op huidige situatie

Bestaande structuren behouden

We willen deze boomstructuren behouden en waar mogelijk versterken. Dit betekent dat we investeren in de ondergrondse voorzieningen bij nieuwe aanplant en omstandigheden voor de boom optimaliseren zodat ook de nieuw aangeplante boomstructuren kunnen uitgroeien tot belangrijke structuurdragers voor de stad. Behoud realiseren we door het uitvoeren van boomonderhoud, gericht op duurzame instandhouding en veiligheid.

Nieuwe structuren aanbrengen

Bij nieuwe aanplant kiezen we zo veel mogelijk voor faunabomen die klimaatbestendig zijn. Faunabomen zijn voedselbomen voor vogels, drachtbomen voor bijen en/of waardbomen voor vlinders en bevorderen de biodiversiteit. Hiermee vormen de doorgaande structuren, in samenspel met de bloeiende bermen en het opgaande groen, de groene 'snelwegen' dwars door de stad. De keuze om één soort of juist diverse soorten aan te planten is situatie- en locatieafhankelijk; dit wordt op projectniveau bepaald. Boomgrootte wordt bepaald aan de hand van het straatprofiel en ondergrondse doorwortelbare ruimte.

In navolging van het beleid Vesting van de Toekomst, worden de historische vestingwerken weer zichtbaar, bruikbaar en leefbaar gemaakt door onder andere de aanplant van bomen. Op de locaties van de voormalige bastions en verdedigingswerken, wordt bij herinrichting de historische vorm van het verdedigingswerk gemarkeerd door bomenrijen. Zo wordt gewerkt aan integrale doelen van klimaatadaptatie en vergroening en het zichtbaar maken van de historie van de stad.

4.2.2 Solitaire bomen binnen de bebouwde kom

Solitaire bomen zijn belangrijke sfeerbepalers in een park, op een plein of in een woonstraat. Door hun unieke standplaats zijn zij vaak de blikvangers. Bij de aanplant van solitaire boom kiezen we voor unieke soorten met beeldbepalende kenmerken in groeiwijze (bv meerstammig), bloei-of bladkleur, vruchten, herfstkleur of opvallende stam. In de bebouwde kom kiezen we voor klimaatbomen, dit kunnen zowel inheemse soorten als exoten zijn. De boomgrootte wordt bepaald aan de hand van het straatprofiel en ondergrondse doorwortelbare ruimte.

4.3 Conserveren en vervanging

4.3.1 Conserveer monumentale en beeldbepalende bomen

Zutphen is trots op haar bomen. Niet alleen de monumentale bomen worden erg gewaardeerd en extra beschermd, ook de bomen die niet voldoen aan de criteria van de monumentale status maar wel beeldbepalend zijn. De beeldbepalende bomen van nu kunnen de monumentale bomen van de toekomst worden. Voor deze bomen geldt dat zij geconserveerd worden waar mogelijk, maar gekapt worden als het onveilig wordt voor omwonenden en weggebruikers.

Conserveren doen we

- juridisch via monumentale bomenlijst of bestemmingsplan;
- technisch met groeiplaats verbeterende maatregelen, zoals beluchten, bemesten etc;
- ecologisch door de omgeving van de boom zo natuurlijk mogelijk te maken, waarin natuurlijke vijanden van plaagdieren optimaal kunnen leven.

Financiële randvoorwaarden

Bij het conserveren van bomen doen we wat mogelijk is om duurzame instandhouding te realiseren binnen financiële kaders. Maximaal 0,2% van het jaarlijkse boom-onderhoudsbudget wordt besteed aan een monumentale of beeldbepalende boom. Dit doen we om te voorkomen dat het conserveren van één boom ten koste gaat van de duurzame instandhouding van de overige ruim 31.000 gemeentelijke bomen.

Interne Bomenwerkgroep

Als de verkeersveiligheid of veiligheid van aanwonenden in het geding komt, gaat het belang van veiligheid boven het belang van de instandhouding van de boom. Beoordeling en integrale afweging van belangen vindt plaats in de interne Bomenwerkgroep van de gemeente Zutphen. Deze bestaat uit het beleidsteam DIOR (Duurzame Inrichting Openbare Ruimte), de teamleider en de opzichter van team Beheer en Onderhoud.

4.3.2 Vervang waar verval optreedt

We vervangen bomen als verval van de conditie optreedt als gevolg van verkeerde soortkeuze in het verleden, ziekten en plagen of gewijzigd ruimtegebruik. Kap en vervanging vindt plaats als een (BVC gecertificeerde) boomdeskundige constateert dat de boom een levensverwachting heeft van 5 jaar of minder.

Herplant van individuele boom in een bestaande rij, laan of allee

De herplant in de rij vindt niet plaats als er onvoldoende ondergrondse en bovengrondse ruimte is; een jonge boom heeft voldoende licht, lucht, voeding en water nodig om uit te kunnen groeien tot een gezonde volwassen boom. Dit betekent dat er een ‘gat’ in de laan of rij moet zijn van minimaal 30 meter om duurzaam herplant te kunnen uitvoeren. Er wordt niet aangeplant onder de kroonprojectie van de bestaande bomen in de laan, rij of allee.

Vervangen van een rij, laan of allee

Als een bestaande laan of bomenrij in verval raakt, komt er een moment waarop de totale laan of rij gekapt moet worden om een nieuwe laan te kunnen aanplanten en daarmee de volgende generatie ook een gezonde of zelfs monumentale bomenlaan te gunnen.

Als de veiligheid van aanwonenden of weggebruikers in het geding komt, moet zorgvuldig overwogen worden om een laan te gaan vervangen. Criterium daarbij is dat 60% (of meer) van de oorspronkelijke bomen in een rij of laan een levensverwachting van 5 jaar of minder heeft (of al eerder is afgestorven of gekapt). Herplant is een voorwaarde. Daarbij wordt gekeken naar de oorspronkelijke historische ontwerpen of uitgangspunten. In de beheervisie worden de historische, landschappelijke, ecologische en recreatieve waarden beschreven. Voor de keuze van kap en herplant, wordt in de lijn van de oorspronkelijke ontwerpen gekozen voor bepaalde soorten en locaties.

Definities

Rij
Bomen in een lijnstructuur bestaand uit meerdere soorten en/of leeftijden met een gelijke onderlinge afstand.

Laan
Doorgaande bomenrijen aan weerszijden van een weg, bestaand uit één of meerdere soorten van verschillende leeftijden.

Allee
Dubbele laan, bestaand uit 1 soort boom van gelijke leeftijd.

Vervangen van bomen in parken

Voor de Zutphense parken, zoals bijvoorbeeld het Vogelpark of de Boompjeswal, dient eerst een toekomstvisie/ontwerp te worden opgesteld, voordat bomen gekapt en vervangen worden. Deze wordt gebaseerd op de visie Vesting van de Toekomst, waarbij het zichtbaar en beleefbaar maken van de vestingwerken en klimaatadaptatie centraal staan. Voor de keuze van kap en herplant, wordt in de lijn van de oorspronkelijke ontwerpen, klimaat en biodiversiteit gekozen voor bepaalde soorten en locaties.

4.3.3 Bomen op hotspots

Bomen op prominente plekken in onze gemeente, en vooral op drukke plekken in de stad of in het dorp, verdienen extra aandacht. Dit kunnen bomen zijn die ook vermeld staan op de lijst met monumentale bomen, als zij voldoen aan de criteria die hiervoor zijn opgesteld. Hotspots zijn plekken waar veel mensen verblijven. Dit kunnen plekken zijn waar het hele jaar veel gebruik van wordt gemaakt, zoals bijvoorbeeld de IJsselkade. Maar het kunnen ook seizoensgebonden hotspots zijn. Bijvoorbeeld bomen bij een ijsbaan of juist bomen bij zwemlocaties of evenementenlocaties. Ook kunnen de locaties van hotspots wijzigen door ander gebruik van de openbare ruimte.

Dit is waarom het lastig is om hotspots op een kaart aan te geven. Bomen op hotspots verdienen maatwerk.

Veiligheid voorop

Bomen op hotspots verdienen extra controle en verscherpt toezicht. Bij het constateren van afwijkingen als gevolg van ziekte, aantasting of schade wordt geen risico genomen en gelijk ingegrepen door middel van snoei of kap. Afhankelijk van de te nemen maatregelen, wordt op voorhand de locatie veilig gesteld door het aanbrengen van een tijdelijk hekwerk rondom de kroonprojectie, waardoor betreden van de ruimte rond de boom niet mogelijk is. Ook wordt een communicatieplan opgesteld en inwoners geïnformeerd via de gebruikelijke (media)kanalen van de gemeente.

Voor het beoordelen of kap van de boom nodig is, wordt dezelfde procedure via een interne Bomenwerkgroep gehanteerd als bij monumentale en beeldbepalende bomen.

4.4 Kwaliteit gaat voor op kwantiteit

We gaan investeren in nieuwe bomen. Uitgangspunt daarbij is dat kwaliteit voorgaat op kwantiteit.
We investeren liever extra in goede bovengrondse en ondergrondse voorzieningen dan in het aanplanten van grote aantallen bomen. We kiezen dus voor een duurzaam en klimaatbestendig bomenbestand boven een zo groot mogelijk bomenbestand.

4.4.1 Juiste boom op de juiste plek

Voor het bepalen van de boomsoort en grootte wordt gekeken naar de beschikbare ondergrondse en bovengrondse ruimte en omstandigheden. Het straatprofiel of de ruimte die de boom krijgt in haar leefomgeving is daarbij bepalend, evenals de grondsoort en ondergrondse ruimte. Elke boom wordt aangeplant om een toekomstboom te worden; dat wil zeggen dat alle bomen die we aanplanten ook moeten kunnen uitgroeien tot volwassen bomen, zonder dat de omgeving hun groei beperkt. Dit betekent dat bijvoorbeeld in een smal straatprofiel gekozen wordt voor een boom van de 3^{e} grootte (5 tot 10m hoog) en dat we niet op kabels en leidingen aanplanten.

4.4.2 Investeren in de boven- en ondergrond

Bij aanplant van de boom worden extra voorzieningen getroffen als de bodemomstandigheden niet optimaal zijn voor de gekozen soort. Te denken valt aan bodemverbetering, watervoorziening of beluchting. Bovengronds kan dit betekenen dat stam- en wortelbescherming worden aangebracht, zoals boombeugels of boomroosters.

4.5 Klimaat en biodiversiteit

4.5.1 Vergroten soortendiversiteit

We kiezen ervoor om een grote variatie aan soorten aan te planten, de zogenaamde soortendiversiteit. We willen geen monocultuur, waarin ziekten en plagen zich makkelijk kunnen verspreiden. De omgeving waarin de bomen staan, richten we ook zo natuurlijk mogelijk in, om de aanwezigheid van natuurlijke vijanden van de plaagdieren te bevorderen. Voorbeelden zijn onze bloemen- en kruidenrijke bermen.

4.5.2 Inheemse soorten in het buitengebied

In het buitengebied kiezen we bewust voor inheemse soorten. Zij vormen, samen met waterlopen en de wegen, de structuurdragers van het landschap en geven een weerspiegeling van de ontstaansgeschiedenis, cultuurhistorie en de grondsoort van een bepaald gebied. Dit zijn gelijk ook de randvoorwaarden voor de soortkeuze.

4.5.3 Bomen als wapen tegen wateroverlast, droogte en hittestress

We planten bomen tegen hitte en droogte. Waar kansen zich voordoen in onze stad, planten we extra bomen aan. Daarbij worden natuurlijke momenten van vervanging aangegrepen om deze vergroening te realiseren binnen bestaande budgetten.
We geven meer ruimte aan groen in onze stad door niet-noodzakelijke verharding te verwijderen en inwoners te stimuleren om hun tuinen te vergroenen (en verharding te verwijderen). Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor de aanplant van nieuwe bomen. We faciliteren initiatieven vanuit de samenleving die vergroening als doel hebben. Dit faciliteren kan bestaan uit het leveren van zaailingen van onze bomen, het stimuleren van participatie in aanleg en/of onderhoud. We stimuleren door uitgebreide en integrale communicatie op onze website en via social media. Waar mogelijk betrekken we, samen met maatschappelijke organisaties, de scholen om natuureducatie op de agenda te krijgen en behouden.

5. Bescherming en compensatie

Onze bomen worden zowel juridisch als technisch beschermd. Deze bescherming is in verschillende beleidsplannen en een verordening vastgelegd, evenals de compensatie wanneer bescherming niet mogelijk is.

5.1 Juridische bescherming

We beschermen de bomen op verschillende manieren, namelijk via de Bomenverordening, bestemmingsplannen (wordt omgevingsplan) en via de Wet Natuurbescherming. Hieronder volgt een uiteenzetting van de bescherming die de verschillende plannen bieden en de reikwijdte.

5.1.1 Verordening Fysieke Leefomgeving, hoofdstuk Bomen en Houtopstanden

In de Bomenverordening, welke een onderdeel gaat uitmaken van de Verordening Fysieke Leefomgeving (namelijk in hoofdstuk Bomen en Houtopstanden), worden zowel gemeentelijke als particuliere bomen beschermd door heldere regelgeving over kap en compensatie. Uitgangspunt hierbij is 'nee, tenzij…..'. De verordening bevat een helder afwegingskader en de procedure van de omgevingsvergunning kap wordt verduidelijkt waarbij de doelen van het Bomenbeleidsplan de basis vormen. In deze verordening krijgen belangen als biodiversiteit en klimaat meer gewicht.

Gemeentelijke Monumentale bomenlijst

Onderdeel van de verordening is de Monumentale bomenlijst waar zowel particuliere als gemeentelijke bomen staan geregistreerd. De criteria voor monumentale bomen zijn:

- De boom is minimaal 80 jaar oud en door zijn leeftijd en verschijning beeldbepalend;
- De boom verkeert niet in een onomkeerbare slechte conditie. Volledig verval van de boom is niet binnen tien jaar te verwachten.

Daarnaast voldoet de boom aan één van de specifieke voorwaarden:

- grote dendrologische waarde (oud ras, bijzondere soort);
- grote ecologische waarde (biodiversiteit);
- cultuurhistorische waarde (markering, structuur, symbolisch);
- milieu waarde (luchtkwaliteit, welbevinden, gezondheid);
- bijzondere snoeivorm (lei, blok, knot) óf
- bijzondere groeivorm (zuil, treur, speelboom, meerstammig).

Definities

Omgevingswet

Inwerkingtreding 01-07-2022

Bestaat uit een bundeling van alle wetten voor de leefomgeving.

De Omgevingswet bepaalt dat bestemmingsplannen en de Verordening Fysieke leefomgeving de status krijgen van een Tijdelijk Omgevingsplan

Tijdelijk Omgevingsplan
overgangstermijn tot 2029
Bestaat uit bestemmingsplannen en de Verordening Fysieke Leefomgeving

Omgevingsplan
Inwerkingtreding 2030
Bestaat uit het Tijdelijke Omgevingsplan plus regels van het Rijk die naar de gemeenten overgaan. Om welke regels dit gaat, wordt in de overgangstermijn nader bepaald.

Op de lijst van gemeentelijke monumentale bomen zijn ook bijzondere bomen toegevoegd:

- bomen die zijn aangeboden of geschonken;
- gedenk- of herinnering bomen met in de meeste gevallen een plaatje met inscriptie;
- bomen die onderdeel uitmaken van een kunstwerk.

Bomen die op de gemeentelijke Monumentale bomenlijst staan, genieten extra juridische bescherming. Voor het kappen van deze bomen is altijd een omgevingsvergunning vereist.

Gemeentelijke bijdrageregeling particuliere Monumentale bomen

Het voordeel voor particuliere eigenaren van bomen die geregistreerd staan op de gemeentelijke lijst voor Monumentale bomen is dat deze bomen periodiek in visuele boomveiligheidsinspectie (VTA) worden meegenomen. De kosten voor deze keuring komen voor rekening van de gemeente. Hiervoor moet een contract met de boomeigenaar afgesloten worden. Onder regie van de gemeente worden gezonde bomen eenmaal per twee jaar door een professionele boomdeskundige gekeurd en aandachtsbomen eenmaal per jaar. Aandachtsbomen zijn bomen met zichtbare gebreken of aantastingen die daardoor vaker gecontroleerd moeten worden op veiligheid.

Eigenaren kennen daarmee de conditie van hun boom en weten welke maatregelen nodig zijn om deze boom in stand te houden. De kosten voor aanvullende maatregelen die voortkomen uit deze inspectie zijn voor de boomeigenaar zelf.

Gemeentelijk Bomenfonds voor bomen in de openbare ruimte

Bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het kappen van een boom, wordt altijd een herplantplicht opgelegd. Dit geldt zowel voor de gemeente als voor inwoners.

Indien redelijkerwijs de boom niet in de buurt van de te kappen boom herplant kan worden, dan bestaat de compensatie uit een financiële bijdrage in het gemeentelijk Bomenfonds. De hoogte van deze bijdrage wordt bepaald op basis van de werkelijke kosten van de te herplanten boom of bomen op andere locaties in onze gemeente. Team Beheer en Onderhoud levert hiervoor een kostenoverzicht aan en voert de herplant uit. Herplant of compensatie dient binnen één jaar na kap van de boom uitgevoerd te worden.

Landelijk Bomenfonds voor particuliere bomen

De landelijke Bomenstichting heeft een register van monumentale bomen opgesteld: het Landelijk Register van Monumentale Bomen. In dit Register staan bomen die volgens de Bomenstichting van nationaal belang zijn. Dit register is een levende lijst en bevat ongeveer 15.000 objecten; zowel solitaire bomen als lanen en boomgroepen.

De landelijke Bomenstichting beschikt ook over een Bomenfonds om eigenaren van monumentale bomen tegemoet te komen in de onderhoudskosten.

Definities

Noodkap
Kap waarbij acuut gevaar dreigt, veroorzaakt door één of meerdere bomen of houtopstand (en). Acuut gevaar moet worden vastgesteld door een boomexpert die minimaal gecertificeerd is als Boom Veiligheids Controleur (BVC).

Acuut gevaar
Gevaar dat sneller voorkomt dan de termijn van 12 weken die geldt in de normale vergunningsprocedure. De gevaarzetting is afhankelijk van de locatie van de boom en de mogelijkheid tot het nemen van tijdelijke maatregelen.

Voorwaarden daarbij zijn dat de boom is opgenomen in het Landelijk Register en de boom nog een levensverwachting heeft van minimaal 10 jaar. Meer informatie is te vinden op: www.bomenstichting.nl

Bomen die in het landelijk register staan, worden niet automatisch opgenomen in de gemeentelijke Monumentale Bomenlijst. Ook geldt er geen extra juridische bescherming voor bomen uit dit register.

Noodkap

In het geval dat zich de noodzaak tot onmiddellijke kap voordoet, kan de teamleider die volgens de registers horend bij het Algemeen bevoegdhedenbesluit gemeente Zutphen 2020 bevoegd is, toestemming geven voor noodkap. De aanvraag hiervoor wordt beoordeeld door een interne Bomenwerkgroep. Het besluit tot noodkap betreft een schriftelijke toestemming na beoordeling van de schriftelijke en/of mondelinge aanvraag tot noodkap.

Dit besluit wordt schriftelijk onderbouwd met

- minimaal 2 kleurenfoto's;
- een nadere omschrijving van het acute gevaar aan de hand van voorbeelden/foto's;
- een onderbouwing op basis van onderzoek van de conditie c.q. toestand van de boom.

Het besluit treedt onmiddellijk in werking. De aanvraag inclusief het besluit worden zo spoedig als mogelijk daarna schriftelijk gepubliceerd conform een reguliere omgevingsvergunning.

De Bomenstichting Zutphen wordt per telefoon en/of mail zo spoedig als mogelijk geïnformeerd door de medewerker groenbeheer of de aanvrager. In onderling overleg wordt bepaald wie dit doet. Dit is mede afhankelijk van de situatie.

Acuut gevaar dreigt:

- wanneer er direct gevaar dreigt om personen te verwonden;
- wanneer er direct gevaar dreigt om eigendommen te beschadigen en/of
- wanneer er direct gevaar dreigt voor andere bomen (bijvoorbeeld in het geval van snel vermeerderende ziekte).

Wanneer na onderzoek blijkt dat er geen sprake is van 'acuut gevaar', wordt dit aan de aanvrager gemeld. De normale procedure voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het kappen van bomen moet dan gevolgd worden.

5.1.2 Bestemmingsplannen (omgevingsplan)

Belangrijke groenstructuren zijn opgenomen in bestemmingsplannen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Voor het kappen van bomen en houtopstanden geldt een vergunningsplicht (voor de voorwaarden wordt verwezen naar de Bomenverordening). Uitbreiding van deze bescherming vindt plaats door ook de geregistreerde gemeentelijke monumentale bomen op te nemen bij nieuw vast te stellen bestemmingsplannen (of herzieningen). Daarbij wordt de boom inclusief de kroonprojectie (boomkroon gezien vanaf de luchtfoto) op de kaart opgenomen.

5.1.3 Wet Natuurbescherming (wordt onderdeel Omgevingswet)

Buiten de bebouwde kom worden de bossen van minimaal 10 are en bomenrijen van meer dan 20 bomen beschermd door de Wet Natuurbescherming. Hier gelden de compensatieregels van de Provincie Gelderland. Zij is het bevoegde gezag; de gemeente krijgt een afschrift van de provincie van verleende vergunningen en meldingen.

5.2 Stadsuitbreiding en ontwikkelingen (herstructurering)

Voor de kap van bomen die vallen binnen een zogenaamd herstructureringsplan is geen omgevingsvergunning vereist. Bij herstructurering is sprake van de sloop van bestaande opstallen, vervangende nieuwbouw en een herinrichting van de openbare ruimte binnen de bebouwde kom. Bij de totstandkoming van een herstructureringsplan wordt een integrale belangenafweging gemaakt. Ook wordt bepaald welke bomen kunnen blijven en welke moeten worden gekapt. De keuzes moeten worden gemotiveerd.

5.3 Technische bescherming bij werkzaamheden en evenementen

Bestaande bomen moeten optimaal beschermd worden tijdens bouw- en graafwerkzaamheden, evenementen of andere activiteiten. Zowel de kroon als de stam en het wortelgestel; alle groeiomstandigheden van de boom moeten daarbij meegenomen worden. Bescherming kan bestaan uit het plaatsen van bouwhekken rond de kroonprojectie van de boom tot enkel het aanbrengen van stamommanteling.

Bij werken in uitvoering waarbij bestaande bomen op het te ontwikkelen perceel aanwezig zijn, moeten bomen beschermd worden conform de richtlijnen ‘Werken rondom bomen’ (zie ATHOR). De wijze van bescherming is maatwerk. Bij kleinschalige werken en evenementen moet de bescherming in overleg met team Beheer en Onderhoud worden bepaald.

In de ontwerpfase wordt een Boom Effect Analyse (BEA) opgesteld, zodat een zorgvuldige en integrale afweging gemaakt kan worden in hoeverre bomen te behouden of te verplanten zijn. Wanneer dit niet haalbaar blijkt, zijn de compensatieregels helder verwoord in dit Bomenbeleidsplan.

Bescherming boomkroon met bouwhekken

6. Beheer en onderhoud

In dit hoofdstuk wordt ons beleid op het gebied van beheer en onderhoud van bomen toegelicht. We maken duidelijke keuzes over criteria voor kap van een boom bij overlast en hinder. Omdat we de ambitie hebben om onze stad te vergroenen, kiezen we niet snel voor kap maar zoeken we naar andere oplossingen. Soms is dat acceptatie van enige vorm van hinder en overlast.

6.1 Inspectie en registratie

De zorgplicht voor bomen is bij wet geregeld. Om te voldoen aan de wettelijke zorg- en onderhoudsplicht is het van belang aan te kunnen tonen dat er regulier onderhoud wordt uitgevoerd en geregistreerd.

In Zutphen worden alle gemeentelijke bomen in een reguliere onderhoudscyclus van 3 jaar onderhouden en gecontroleerd; de zogeheten VTA controle. Bij zichtbare gebreken of aantastingen wordt de boom als ‘Aandachtsboom’ betiteld en komt de boom onder verscherpt toezicht te staan; zij wordt jaarlijks gecontroleerd en er worden eventueel extra onderhoudsmaatregelen uitgevoerd als uit de controle blijkt dat het nodig is om de boom veilig te behouden. Zowel het onderhoud als de controle wordt vastgelegd in het beheersysteem, waar altijd een actuele stand van zaken van elke individuele gemeentelijke boom kan worden bekeken. Hiermee kunnen aansprakelijkheidsstellingen worden weerlegd, als schade ontstaat door gemeentelijke bomen. De gemeente voldoet hiermee aan haar zorgplicht.

6.2 Overlast en hinder

Overlast of hinder is een persoonlijke beleving. Wat voor de een hinder of overlast oplevert, beschouwt de ander als acceptabel. Volgens het Burgerlijk Wetboek hebben buren nou eenmaal een bepaalde mate van ongemak van elkaar te dulden. Hinder wordt onrechtmatig als er grenzen worden overschreden van wat maatschappelijk gezien nog acceptabel is. In de Bomenverordening is een belangenafweging beschreven die de gemeente hanteert bij de afweging tussen het particulier belang om een boom te kappen en het algemene belang voor behoud van een boom. Bij twijfel wordt een casus voorgelegd aan de interne Bomenwerkgroep, die hierbij kan adviseren.

6.2.1 Schaduw

Schaduw valt te verdelen in 3 vormen van overlast:

- Onvoldoende lichttoetreding in de woning.
- Onvoldoende lichttoetreding in de tuin.
- Onvoldoende lichttoetreding op zonnepanelen.

Voor het aanplanten van nieuwe bomen moet voldaan worden aan de bepalingen die gesteld zijn in de Athor voor de afstand tot de gevels en obstakels.

Voor bestaande bomen geldt dat *onvoldoende lichttoetreding in de woning* nooit als onrechtmatig kan worden beschouwd volgens het Bouwbesluit. In het Bouwbesluit wordt alleen gekeken vanuit het eigen perceel en niet naar de aangrenzende percelen. Hierdoor kan schaduwwerking of onvoldoende lichttoetreding nooit als argument worden aangedragen om een boom te kappen.

Uit jurisprudentie blijkt dat *onvoldoende lichttoetreding in de tuin* gedurende een deel van de dag niet als onrechtmatig kan worden gezien. Dit betekent ook dat de zon niet de gehele dag in de tuin hoeft te schijnen. Maar ook dat niet elk deel van de tuin dagelijks hoeft te worden beschenen. Als de boom de gehele dag de zon uit de tuin wegneemt in de zomer, kan er een gegronde reden zijn om de boom te kappen.

De aanwezigheid of wens tot het plaatsen van *zonnepanelen* is geen reden voor kap van bomen. Verzoeken (of aanvragen voor een omgevingsvergunning) om bomen te kappen worden niet gehonoreerd als de reden is dat de boom/bomen leiden tot minder energieopbrengst van zonnepanelen.

Bij nieuw aan te planten gemeentelijke bomen wordt een schaduwmatrix gemaakt om het toekomstig effect van de bomen op de al aanwezige zonnepanelen te bepalen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het voornemen tot het aanbrengen van zonnepanelen.

6.2.2 Bladafval, bloei en vruchten

Blad- en naaldafval wordt niet als onrechtmatige hinder aangemerkt en is daarom geen reden tot kap van een boom. De gemeente biedt in het najaar de mogelijkheid voor afvoer van blad- of naaldafval van gemeentelijke bomen door het plaatsen van bladkorven. Inwoners mogen op vooraf bepaalde locaties in deze bladkorven het blad- en naaldafval van gemeentelijke bomen aanbieden.

Klachten over bloeiwijzen, zaden en vruchten (en de daarbij behorende insecten, vogels en kleine zoogdieren die zij aantrekken) zijn vergelijkbaar met klachten over blad. Uit jurisprudentie blijkt ook dat deze overlast behoort tot de ongemakken die inwoners moeten dulden. Dit is dus geen argument voor kap van een boom.

6.2.3 Stuifmeel

Veel bomen produceren stuifmeel, zowel particuliere als gemeentelijke bomen. Aangezien stuifmeel zich over grote afstanden verplaatst, is het niet mogelijk om stuifmeel als argument te gebruiken om een boom te kappen of aanplant te voorkomen. Stuifmeel wordt gezien als overlast die men moet dulden.

6.2.4 Overhangende takken

Overhangende takken bij particuliere tuinen is het gevolg van beperkte ruimte in de openbare ruimte. In het Burgerlijk Wetboek is opgenomen dat de minimale afstand van bomen tot de erfgrens niet geldt voor gemeenten omdat anders de aanplant van bomen in de straat vaak niet meer mogelijk is.

In het Burgerlijk Wetboek is het snoeirecht opgenomen. Takken van bomen boven particuliere tuinen mogen worden verwijderd door de particulier onder voorwaarde dat:

- de eigenaar van de boom eerst schriftelijk verzocht wordt om zelf de snoei binnen een redelijke termijn (bijvoorbeeld 6 weken) uit te voeren;
- de snoei geen negatieve effecten mag hebben voor het voortbestaan van de boom;
- de snoei niet tot gevolg heeft dat de boom een gevaar gaat opleveren of
- de snoei leidt tot een onregelmatige vorm van de boomkroon.

Overhangende takken zijn geen argument om een boom te kappen.

6.2.5 Ziekten en plagen

Gemeente Zutphen volgt de ontwikkelingen en landelijke onderzoeken van de WUR (Wageningen University & Research), Probos (onafhankelijk kennisinstituut voor duurzaam bosbeheer) en Kenniscentra naar ziekten, plagen en aantastingen van bomen. Waar mogelijk doen we mee aan proefopstellingen en onderzoeken, om zo de ziekte- en plaagdruk te verlagen of beperken.

Ziekten

Het bomenbestand van Zutphen wordt geteisterd door ziekten en aantastingen zoals de essentaksterfte, iepenziekte, watermerkziekte, kastanjebloedingsziekte etc. Aangezien voor deze ziekten geen adequate bestrijdingsmethode voorhanden is, wordt volop ingezet op beheersen.

Monitoring van de ziekten en aantastingen speelt hierbij een belangrijke rol. Hierbij worden de landelijke protocollen gevolgd. Als een ziekte of aantasting wordt geconstateerd, worden de bomen als attentieboom geregistreerd en staan zij onder verscherpt toezicht.

Waar nodig worden maatregelen genomen om veiligheid te kunnen blijven garanderen of worden bomen gekapt volgens de bepalingen in de verordening.

Plagen

Plagen zoals bijvoorbeeld de bladluis bij lindes en eikenprocessierups in de (voornamelijk) inlandse eiken, worden binnen de bebouwde kom selectief bestreden. Jaarlijks vindt bijstelling van het beleid voor het beheersen en bestrijden plaats. Afhankelijk van de locaties, mate van overlast en gezondheidsklachten worden afwegingen gemaakt voor de manier van beheersing en/of bestrijding. Het beschikbaar budget is daarbij mede leidend. Uit jurisprudentie blijkt dat overlast door bijvoorbeeld het lekken van lindebomen wordt beschouwd als lichte overlast die vermeden kan worden (bijvoorbeeld door het verplaatsen van tuinmeubelen of auto). Dit is geen argument om een boom te kappen.
De gemeente is niet verplicht om (eikenprocessie) rupsen te bestrijden. Wel wordt verwacht dat zij weet of er processierupsen in haar bomen aanwezig zijn. Als die aanwezig zijn, heeft de gemeente de plicht in te schatten wat de risico's voor de volksgezondheid zijn. Als er risico's zijn, dan is de gemeente verplicht te handelen. Dit handelen kan variëren van het verstrekken van informatie, tot het afsluiten van wegen of het bestrijden van de rupsen.

Plagen worden gemonitord en vastgelegd in het beheersysteem conform de richtlijnen, zodat een actuele stand van aantasting inzichtelijk is en bijstelling per direct op basis van actuele gegevens kan plaatsvinden.

6.2.6 Boomwortels en opdruk

Wortelopdruk is een veelvoorkomend probleem in bestaande wijken. Wortelopdruk kan leiden tot gevaarlijke situaties voor wandelaars en fietsers. Het wegfrezen van de wortel om bestrating te kunnen herstellen leidt tot schade aan de boom. Op termijn kan dit negatieve gevolgen hebben voor de stabiliteit van de boom.

Boomwortels in particuliere tuinen mogen worden verwijderd door de tuineigenaar met als voorwaarde dat de stabiliteit van de boom niet in gevaar komt. Dit wordt in het Burgerlijk Wetboek het *wortelkaprecht* genoemd, waarbij de perceeleigenaar zelf de verantwoordelijkheid heeft om wortels van gemeentebomen niet in zijn perceel te laten groeien. Als de eigenaar dit verzuimt, zijn de gevolgen voor hemzelf. Als eigenaar proberen we uiteraard schade en overlast te voorkomen.

In de praktijk is maatwerk nodig bij het beoordelen en handelen bij worteldruk; per locatie dient een afweging gemaakt te worden in mogelijke oplossingen. De afweging dient in onderstaande volgorde gemaakt te worden:

1. opheffen of verplaatsen van het fiets/voetpad en dit omvormen naar plantsoen. Als dit door verkeerkundige afwegingen niet mogelijk is dan kan gekozen worden voor optie 2;
2. vervangen van de verharding door halfverharding. Binnen team DIOR moet een afweging gemaakt worden of alternatief bestratingsmateriaal een oplossing biedt. Als dit door verkeerskundige of civieltechnische afwegingen niet mogelijk is dan kan gekozen worden voor optie 3;
3. verwijderen van de betreffende wortel. Binnen team Beheer en Onderhoud moet een afweging gemaakt worden of het verwijderen/frezen van de betreffende wortel leidt tot instabiliteit van de boom. Als de veiligheid in het geding komt, blijft alleen optie 4 over;
4. vervangen van de boom of boomstructuur. Bij de kapaanvraag moeten bovengenoemde stappen vermeld worden als afwegingskader voor de kap van de boom. De te herplanten soort moet nauwkeurig worden onderzocht om problemen in de toekomst te voorkomen.

Wortelopdruk in trottoir

7. Financiën

De ambities zijn groot, de visie is helder. In dit hoofdstuk maken we inzichtelijk wat de kosten zijn van ons bomenbestand ten opzichte van onze huidige budgetten. Daarnaast maken we inzichtelijk wat er nodig is om de ambities waar te maken.

7.1 Onderhoud

We hebben een bomenbestand van ruim 31.000 bomen. Om deze bomen duurzaam te onderhouden, moeten zowel de daadwerkelijke kosten voor het onderhoud als de kosten voor de VTA controle (visuele boominspectie) gerekend worden. Dit betekent een visuele controle van het totale bomenbestand 1x/3 jaar met uitzondering van de aandachtbomen die jaarlijks geïnspecteerd worden.

Structureel	Kosten per boom	Totale kosten per jaar
VTA controle bomen, inboet en groeiplaatsverbetering		€ 75.000
Onderhoud 1x/3 jaar (snoei en kap)	€ 20,00*	€ 206.700
TOTAAL		€ 281.700
Huidige bomenonderhoudsbudget		€ 270.000
Tekort structureel per jaar		€ 11.700

*kosten boomonderhoud: € 20,- per 3 jaar = € 6,67per boom per jaar

7.2 Ambitie

Het waarmaken van onze ambities heeft een financieel plaatje. Hieronder volgt een uiteenzetting. Daarbij zoeken we naar creatieve oplossingen en logische momenten. In onderstaand rekenmodel gaan we ervan uit dat 80% van deze groei wordt meegenomen in de herstructureringsprojecten, stadsuitbreidingen en reconstructies van de openbare ruimte waarbij ruimte vrij wordt gemaakt voor vergroening en klimaatadaptatie. Voor de overige 20% wordt extra boomonderhoudsbudget vrijgemaakt .

A. Groei van het bomenbestand:

Structureel	Aantal bomen	Aantal bomen per jaar	Kosten aanplant per boom	Kosten totaal	Kosten per jaar	Kosten per jaar op groenbudget (20%)
Groei 2022-2050 tot 50.000 bomen	19.000	655	€ 200	€ 3.800.000	€ 131.000	€ 26.200
onderhoudskosten	19.000	655		€ 174.000	€ 6.000	€ 6.000
Totaal						€ 32.200

B. De kwaliteit van het bomenbestand is goed; bomen worden vervangen bij een verwachte levensduur van minder dan 5 jaar of na ernstige beschadiging;

We hebben een bomenbestand van ruim 31.000 bomen, waarvan er ca 22.500 binnen onze bebouwde kom staan. Ongeveer de helft daarvan kan worden aangemerkt als wegbegeleidende boom of zelfs straatboom, de overige bomen in onze bebouwde kom hebben meer ruimte in brede plantsoenen, parken of randen. De bomen langs wegen en in woonstraten hebben veel kans op beschadiging (zie paragraaf 3.1.1). Hierdoor kan voor deze bomen een gemiddelde levensduur van 30 jaar worden aangehouden. De bomen in de bebouwde kom die meer ruimte hebben, zowel boven- als ondergronds, hebben een aanzienlijk langere levensduur. Echter komen bomen door reconstructies, herinrichting van de openbare ruimte (door de ontwikkelingen in verkeer, woningbouw en economische ontwikkelingen) zelden aan hun maximale levensduur. Voor deze bomen wordt een gemiddelde levensduur van 50 jaar aangehouden, net als voor de bomen langs onze wegen in het buitengebied. Naar verwachting zullen de relatieve kosten voor VTA, inboet en groeiplaatsverbetering naar verhouding niet verder toenemen aangezien er een verbetering van de kwaliteit van het bomenbestand plaatsvindt op termijn.

Structureel afschrijving en vervanging	Aantal bomen	Gemiddelde levensduur	Kosten kap en herplant per boom	Kosten kap en herplant per jaar
Bomen in woonstraten en langs wegen binnen de bebouwde kom (zowel in verharding als in 'te' smalle plantsoenstroken)	5.600	30 jaar	€ 400	€ 74.700
Bomen in parken en plantsoenen	17.900	50 jaar	€ 300	€ 107.400
Bomen langs wegen in het buitengebied	7.500	50 jaar	€ 150	€ 22.500
TOTAAL	31.000			€ 204.600
Huidige vervangingsbudget				€ 160.000
Tekort structureel				**€ 44.600**

C. Klimaatbestendig bomenbestand; elke boom die wordt aangeplant bestaat uit een klimaatbestendige soort;

Voor het klimaat adaptief maken van onze openbare ruimte, pakken we de natuurlijke momenten van nieuwe projecten, boomvervangingsplannen, reconstructies en herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte. We hanteren daarbij de uitgangspunten, genoemd in dit bomenbeleidsplan. Dit betekent dat we geen extra budget reserveren voor het klimaat adaptief maken van ons bomenbestand; dit is een vanzelfsprekendheid die we de afgelopen jaren als standaard hebben ingevoerd; klimaat adaptief ontwerpen is de standaard.

D. Ecologische meerwaarde bij elke boom die wordt aangeplant; daarbij wordt gekeken naar de doelen die gesteld zijn in het Biodiversiteitsplan.

De ecologische meerwaarde in ons assortiment bereiken we via de natuurlijke momenten van nieuwe projecten, reconstructies en herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte. We hanteren daarbij de uitgangspunten, genoemd in dit bomenbeleidsplan. Dit betekent dat we geen extra budget reserveren voor het ecologisch waardevoller maken van ons bomenbestand; dit is een vanzelfsprekendheid die we de afgelopen jaren als standaard hebben ingevoerd.

E. We stimuleren en faciliteren onze inwoners om meer bomen aan te planten.

Structureel	**Kosten materiaal per jaar**	**Interne uren reservering**
Communicatie (bv informatiepagina, foto's, filmpjes etc)	€ 5.000	50 uur
Natuureducatie (lesmateriaal)	€ 5.000	20 uur
TOTAAL	€ 10.000	70 uur

7.3 Totale incidentele en structurele kosten

Hieronder alle cijfers nog een keertje op een rij:

7.1 Onderhoud (snoei, kap en VTA controle)	€	281.700
7.2 b Afschrijving en vervanging **7.2 c Klimaatadaptatie** **7.2d Ecologische meerwaarde**	€	204.600
7.2 e Communicatie en educatie	€	10.000
TOTAAL	€	496.300
Huidig budget onderhoud en VTA	€	270.000
Huidige budget vervanging	€	160.000
TEKORT structureel jaarlijks	**€**	**66.300**

7.2 a Groei bomenbestand tot 2050 (kostentoename per jaar)	€	26.200
Toename onderhoudsbudget (kostentoename per jaar)	€	6.000
Totale kostentoename per jaar	**€**	**32.200**

7.4 Baten van het nieuwe bomenbeleid

Het bomenbeleidsplan leidt tot een verbetering van onze leefomgeving en draagt voor een groot deel bij aan het klimaatadaptief maken van onze gemeente. Hieronder een uiteenzetting van de waarde van bomen. Deze waarde is moeilijk in financiën uit te drukken maar heeft voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers een grote meerwaarde.
Naar verwachting zullen de kosten per boom voor VTA-controle, boomvervanging en groeiplaats-verbetering op lange termijn afnemen door de kwaliteitsverbetering van ons bomenbestand.

8. Communicatie

Bomen zijn een belangrijk onderdeel van onze leefomgeving. Veel mensen vinden bomen belangrijk. En veel mensen hebben er ook een mening over of een gevoel bij. Het is daarom belangrijk dat wij duidelijk en tijdig communiceren over het bomenbeleid in Zutphen. Over onze zorg voor de bomen. Over het (her)planten) of kappen van bomen.
Dit voorkomt verrassingen. Uitleggen wat we doen kan begrip creëren voor de keuzes die gemaakt worden. Het versterkt onze reputatie hoe duurzaam we omgaan met onze bomen. En het draagt bij aan een groenvriendelijk imago van onze gemeente.

De communicatiedoelstellingen zijn:
- we informeren inwoners en belanghebbenden actief over bomenbeleid.
- we versterken onze groenvriendelijke stad.
- we betrekken de interne organisatie bij het bomenbeleid.

8.1 Communicatie en participatie bij totstandkoming van dit plan

Bij het opstellen van het Bomenbeleidsplan zijn professionals en de Bomenstichting Zutphen betrokken geweest. Ook dachten enkele inwoners uit gemeente Zutphen mee, die in hun vrije tijd zich inzetten voor het bomenbeheer in onze gemeente. Zij voelen zich betrokken en hebben daar op verschillende manieren uiting aan gegeven. Intern is het concept- bomenbeleidsplan voor raadpleging en advies voorgelegd aan verschillende teams.

8.2 Communicatie bij uitvoering van bomenbeleidsplan

Wij zetten diverse middelen in om de inwoners en belanghebbenden te informeren en te betrekken bij het beleid. De centrale kernboodschap hierin is:
Gemeente Zutphen verzorgt haar bomen voor klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving van haar inwoners. Het bomenbeleidsplan is bedoeld om een kwalitatief hoogwaardig bomenbestand in Zutphen te houden, uit te breiden en om bomen in de gemeente te beschermen.

De belangrijkste onderwerpen waar wij onze inwoners en belanghebbenden over moeten informeren en waar de inwoners vooral belang aan hechten zijn:

- Kapvergunningen
- De voornemens tot kap en aanplant
- Voorlichting over wetgeving

8.3 Omgevingscommunicatie bij kapvergunningen

Gemeente Zutphen is niet wettelijk verplicht om afgegeven kapvergunningen te publiceren. Wij vinden het wel belangrijk om betrokken inwoners goed en volledig te informeren. Via www.openbarebekendmakingen.nl publiceren wij de afgegeven kapvergunningen. Via dit kanaal kunnen inwoners lezen waarom de vergunning is verstrekt en of er herplant/vervanging plaatsvindt.

Vooral bij kap van grotere aantallen is het belangrijk dat inwoners vroegtijdig worden geïnformeerd. Daarvoor zetten we andere communicatiemiddelen in, zoals inwonersbrieven of we organiseren een (digitale) informatiebijeenkomst. Ook wijkregisseurs zijn bij zulke trajecten vaak betrokken.

8.4 Communicatie bij (individuele) wensen van kap

Regelmatig komen verzoeken van inwoners zelf binnen voor het verwijderen van een boom. Een boom kan tot last zijn voor iemand. Individuele situaties worden individueel beoordeeld.

Het komt ook voor dat er meerdere belanghebbenden betrokken zijn bij een situatie rondom een boom. Het kan gaan om een boom die onderdeel is van een groep bomen of een bomenrij. De Omgevingswet vraagt van de kapaanvrager dat hij zijn participatie organiseert. Voor de aanvrager is het belangrijk dat hij in gesprek gaat met omwonenden over zijn aanvraag. Gemeente Zutphen kan vervolgens een kapvergunningsprocedure in gang zetten, waarbij wij rekening houden met de opvattingen van de belanghebbenden en het draagvlak (begrip) uit de directe woonomgeving.

Bij het informeren over een kap leggen we duidelijk uit wanneer een kap gaat plaatsvinden en waarom. Vaak worden bomen niet direct gekapt nadat de kapvergunningsprocedure is afgerond. Dat heeft te maken met bijvoorbeeld bepalingen in de Flora- en faunawet, of met het ideale tijdstip voor snoei/rooiwerkzaamheden.

Vaak zijn er ook verschillende redenen waarom één of meer bomen gekapt moeten worden. Een goede argumentatie bij het verstrekken van informatie is altijd nodig. De specialisten maken altijd een afweging tussen het belang van de boom en een andere belang. Voor inwoners is het belangrijk te weten hoe een besluit voor kap tot stand is gekomen. Hierbij speelt communicatie een belangrijk rol om draagvlak te krijgen voor het genomen besluit.

8.5 Participatie bij uitvoering bomenbeleidsplan

De uitvoering van dit bomenbeleidsplan tot een succes maken kan de gemeente niet alleen! Met dit nieuwe bomenbeleid leggen we meer nadruk op samenwerken en communiceren met omwonenden. Als we bomen gaan aanplanten of kappen, gaan we in gesprek met inwoners, bedrijven en instellingen over de veranderingen in de openbare ruimte en wat het voor hen betekent. De Bomenstichting Zutphen speelt hierbij voor ons een belangrijke rol.

De ambitie van het bomenbeleid richt zich op 4 pijlers:
1. Behouden en versterken
2. Conserveren en vervangen
3. Vergroenen
4. Klimaat en biodiversiteit

Per pijler en per project bekijken we welke mate van participatie wenselijk is vanuit de omgeving van de bomen. Afhankelijk van de grootte en ligging van een project wordt een communicatie- en participatieplan opgesteld.

8.6 Belanghebbenden als gesprekspartners

De belanghebbenden zijn personen of groepen die effecten ervaren van de uitvoering van het bomenbeleid, maar die hier ook hun invloed op kunnen uitoefenen. Daarom is het belangrijk om belanghebbenden goed mee te nemen in het proces. Wij onderscheiden de volgende belanghebbenden:

- Projectgroep: de projectgroep is de karttrekker van de uitvoering van het bomenbeleid. De projectgroep bestaat uit de beleidsadviseur, een wijkregisseur en een communicatieadviseur. De beleidsadviseur is penvoerder en kartrekker van de uitvoeringsprojecten en de bijhorende communicatie/participatie. De samenstelling van de projectgroep kan per project verschillen, afhankelijk van de locatie en grootte van een project.
- Interne participatiegroep: vanuit verschillende teams van de gemeente Zutphen wordt er om het projectteam een groep ‘meedenkers’ gevormd. Die elk vanuit hun eigen expertise een bijdrage leveren. Denk hierbij aan het leveren van input, het meedoen aan werksessies

en het geven van feedback. Ook van de interne participatiegroep kan de samenstelling per project verschillen, afhankelijk van de locatie en grootte van een project.

- Professionals, ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties: tijdens een participatietraject wordt er onder andere met professionals gesproken. Denk hierbij aan de organisaties die nauw betrokken zijn bij groenbeheer, milieu of bescherming van flora en fauna.
- Inwoners (wijk-/gebiedsbewoners): tijdens een participatietraject gaan we in gesprek met inwoners en sleutelfiguren uit de verschillende gebieden. Om zo hun wensen en behoeften in kaart te brengen.

Afhankelijk van de locatie en grootte van een project, nemen we deze belanghebbenden mee in het participatietraject. In de participatiematrix, genoemd in bijlage 1, lichten we toe welke belanghebbende we op welke manier willen betrekken bij grootschalige boomvervangingsprojecten.

Bij vervanging van bomen langs wijkontsluitingswegen is de Bomenstichting Zutphen een belangrijke gesprekspartner. Bij straten/locaties waar veel direct aanwonenden betrokken zijn, geven we direct aanwonenden keuze in de boomsoorten. Bewoners krijgen een lijst met geschikte soorten bomen voor deze locatie waarbij zij hun voorkeuren kunnen aangeven. Op deze wijze werken we in de geest van de Omgevingswet.

Kastanje op de IJsselkade, gekapt 2020

9. Bronnen

- Groenatlas Zutphen, gemeente Zutphen, 17 december 2012
- Groen in de stad, klimaat en temperatuur; publicatie WUR: https://edepot.wur.nl/460543)
- Groen in de stad, luchtkwaliteit, publicatie WUR: https://edepot.wur.nl/460539
- Groen in de stad, waterhuishouding, publicatie WUR: https://edepot.wur.nl/460541
- Factsheets klimaatadaptatiemaatregelen in stedelijk gebied, TU Delft, Laura Kleerekoper 2016
- De Baten van Bomen, TFI vitaler groen, Cecil Konijnendijk, 2020
- Bomenplan Arnhem, oktober 2019
- Overlastbeleid bomen 2013-2022, gemeente Schijndel, mei 2013
- Landelijke Bomenstichting: www.bomenstichting.nl
- De beplante Wadi; Koos Verkade, Elma Koopman-Kuipers, Kevin Groen, mei 2017
- Bomenbeleid Montferland, september 2019
- I-Tree Eco Nederland

BIJLAGE 1

Fasen	Omschrijving	Participatievraag	Participatie ruimte > gespreksdoel	Publiek	Mogelijke gespreksvormen
Opstellen plan van aanpak of kader?	In kaart brengen huidige situatie (waarbij we ook vooruitblikken op de volgende fase (de gewenste situatie)	Wat is de betekenis van de huidige structuur/bomen in het gebied?	Raadplegen > inventariseren	Interne participatiegroep	rondetafelgesprek
		Welke ervaringen, wensen en verbeterpunten nemen we mee in het ontwerp?	Raadplegen > inventariseren	Professionals, ervaringsdeskundigen, evt. belangenorganisaties	bijeenkomst
	Formuleren gewenste situatie	Wat is de betekenis van de toekomstige structuur/bomen in het gebied?	Raadplegen > inventariseren	Interne participatiegroep & Professionals, ervaringsdeskundigen, belangenorganisaties (inwonersperspectief)	Gebiedsbijeenkomst
		Welke prioriteiten stellen we voor de bomenstructuur in dit gebied?	Raadplegen > inventariseren	Interne participatiegroep & Professionals, ervaringsdeskundigen, belangenorganisaties (inwonersperspectief)	
		Wat zijn uw wensen t.a.v. de nieuwe bomenstructuur in uw wijk?	Raadplegen > inventariseren	Sleutelfiguren/ wijkbewonerss	Bv. Straatinterviews, inzet Open Stad (digitale inspraakplatform
	Bepalen gewenste eindsituatie	Welke aandachtspunten nemen we mee in het ontwerp van nieuwe bomenstructuur?	Co-produceren > samen doen	Interne participatiegroep	Rondetafelgesprek

Participatiematrix voor grootschalige boomvervangingsplannen

Toelichting participatiematrix

Fase 1.Opstellen plan van aanpak of kader

1.a. In kaart brengen huidige situatie
We brengen de huidige situatie in kaart op basis van 2 participatievragen:

Wat is de betekenis van de huidige structuur/bomen in het projectgebied?
Dat stellen we vast door het in kaart brengen van de huidige situatie. De huidige situatie wordt bepaald door een inventarisatie van wat het omgevingsbeeld is; welke bomenstructuur staat er (of niet) en hoe ziet de openbare ruimte eruit. Deze gegevens kunnen variëren van technische ruimtelijke tekeningen tot ervaring en expertise (oftewel: verhalen) die we ophalen bij de interne participatiegroep. Vervolgens gaan we samen met de interne projectgroep duiding geven aan deze kwalitatieve en kwantitatieve data. Deze koppeling kan bijvoorbeeld worden gemaakt tijdens een rondetafelgesprek. Ook blikken we in deze fase vast vooruit naar de gewenste situatie.

Welke ervaringen, wensen en verbeterpunten nemen we mee in het ontwerp?
We bekijken wat de ervaringen, wensen en verbeterpunten er extern zijn. Dit doen we tijdens een bijeenkomst met professionals, ervaringsdeskundigen en eventueel belangenorganisaties (afhankelijk van de locatie en grootte van het project). Deze bevindingen nemen we mee bij het formuleren van de gewenste situatie (fase 2) en uiteindelijk ook in het ontwerp.

1.b. Formuleren gewenste situatie

Zodra we de huidige situatie in kaart hebben gebracht bepalen we de gewenste situatie. We willen in deze fase antwoord op 3 participatievragen:

Wat is de betekenis van de huidige structuur/bomen in het gebied?

Eerst is intern een inventarisatie gedaan van alle gegevens die er zijn over het gebied waar een boomstructuur gepland wordt. Wat in kaart gebracht is, wordt gecheckt bij de professionals, ervaringsdeskundigen, belangenorganisaties. Klopt het beeld? Ontbreekt er informatie? Wat zijn de aanvullingen?

Welke prioriteiten stellen we voor de nieuwe bomenstructuur in dit gebied?
Welke prioriteiten stellen we in het gebied, op basis van de thema's biodiversiteit, veiligheid, ruimtelijke inrichting en beeldkwaliteit, cultuurhistorie? Deze input halen we op bij de (interne) meedenkers, professionals en belangenorganisaties. We kiezen er bewust voor om tijdens dit gesprek het inwonersperspectief via belangenorganisaties mee te nemen in de discussie en om in gesprek te gaan met sleutelfiguren uit de wijk. Onze ervaring leert dat zij goed kunnen meepraten op dit gespreksniveau.

Wat zijn uw wensen t.a.v. de nieuwe bomenstructuur in uw wijk?
We willen graag zicht op de behoefte bij omwonenden/gebruikers van het gebied. Daarom gaan we met wijkbewoners in gesprek over wat zij vinden van de huidige situatie rondom het plangebied en welke wensen zij hebben t.a.v boomstructuur in het gebied (gewenste situatie). De projectgroep begeleidt dit traject. Dit maakt het een gezamenlijke onderzoeksactiviteit. Gesprekken zullen plaatsvinden via straatinterviews bij buurtontmoetingsplekken in combinatie met de inzet van Open Stad. Een digitaal participatieplatform dat interactie met inwoners faciliteert.

1.c. Bepalen gewenste eindsituatie

Op basis van het in kaart brengen van de huidige en gewenste situatie per gebied, bepalen we welke aandachtspunten we meenemen in het ontwerp van de nieuwe bomenstructuur. Dit doen we intern met de projectgroep tijdens een werksessie en / of rondetafelgesprek.

Fase 2. Concretiseren van plan van aanpak

Het resultaat van de eerste fase is de basis voor een plan van aanpak voor het projectgebied. In deze fase gaan we het gewenste eindbeeld concretiseren: wat betekent het gewenste eindbeeld voor het definitieve ontwerp? En wat is daarvoor nodig? Elk gebied vraagt namelijk wat anders. Met de conclusies stellen we een plan van aanpak op.